Henrich og Pernille

og

Den pantsatte Bondedreng.

To Komedier af Ludvig Holberg.

Med 2 Billeder efter W. Marstrand.

Ved Udvalget for Folkeoplysnings Fremme.

Kjøbenhavn.

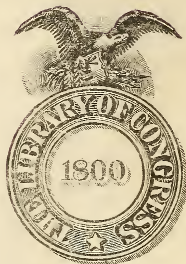
I Commission hos G. E. C. Gad.

G. S. Wibes Bogtrykkeri.

1872.

Folkelæsning Nr. 51.

Pris: 2 Mk. 4 Sk.

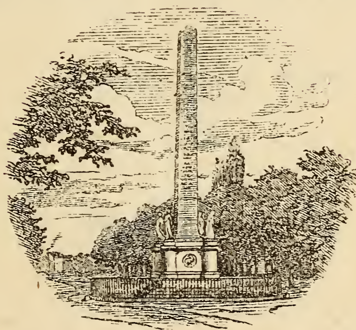

THE LIBRARY OF CONGRESS
1800

Henrich og Pernille

og

Den pantsatte Bondedreng.

To Komedier af Ludvig Holberg.

Med 2 Billeder efter W. Marstrand.

Ved Udvalget for Folkeoplysnings Fremme.

Kjøbenhavn.

I Commission hos G. E. C. Gad.

G. S. Wibes Bogtrykkeri.

1872.

P,

J. C. Bay.

Henrich og Pernille.

Komedie udi 3 Acter.

(1724.)

Hoved-Personerne
i Komedien.

Leander.
Henrich, hans Tjener.
Arv, en Gaardskarl.
Leonora, Leanders Forlovede.
Pernille, hendes Pige.
Magdelone, en gammel Kone.
Jeronimus, Leonoræ Fader.

Første Act.

Første Scene.

Henrich som Kavaler.

Ha ha ha ha ha ha! Det gaaer rigtig an. Hun er fast. Hvad kan dog ikke de lumpne Klæer gjøre? Jeg har min Tro ikke havt andet Øjemærke end at harcelere lidt med min Herres Klæer og Eqvipage, og aldrig tænkt at gjøre min Lykke derved. Det gaaer mig ligesom Kullebrænderen, der iførte sig i en Doctor-Kjole for at lade sig hilse af Folk, og blev virkelig Doctor ved samme Narreri. Jeg blir virkelig Hanreder; thi den gode Jomfru er koket som en evig Ulykke. Men hvad vil det sige? Jeg avancerer dog, nemlig fra en Slyngel til en fornemme Hanreder. Det Meste bestaaer derudi, at jeg kan holde gode Miner, og Intet af det gamle Lakej-Væsen stikker frem, som kan røbe mig. I Gaar havde jeg nær begaaet en forbandet Forseelse: Da jeg gav de fremmede Folk, som jeg har antaget for min Herre, Ordre at spænde for Vognen, kom jeg ikke ihu, jeg var Herre, men vilde staae bag paa Vognen, hvorudover Kusken begyndte at smile, og sagde: Hvor

---

harcelere, fjase, spille Gjæk. Eqvipage, Tjenerskab og hvad der ellers hører med til en fornem Herres Optræden.

vil Deres Velbaarnhed hen? Jeg blev skamfuld, og begyndte at hænge med Hovedet som et Æsel, men redede mig dog herfra, idet jeg lod, som jeg saae en Skavank paa Himmelen af Vognen. Jeg var paa et Assemblee i Gaar, alene for at lære nogle fornemme Grimacer. Jeg saae der iblandt Andet en Junker, som nylig var kommen fra Frankerig; ham udcopierede jeg meget nøje, undtagen at jeg ikke vil snakke igjennem Næsen, hvortil han havde sine aparte Raisons, thi han var kommen ganske nylig fra Paris. For Resten stjal jeg ham al hans anden Artighed fra, som for Exempel:

Tar sit Uhrværk op og fløjter, gjør Coupeer med Fødderne og synger, tar Spejlen af Lommen og accommoderer sin Paryk.

Jeg er fornøjet med mig selv. Jeg er forliebt i mig selv. Frøjkenen har pardieu Raison.

Anden Scene.

Arv. Henrich.

Arv. Hvad Fanden mon det er for en Karl? han er ikke rigtig i Hovedet.

Henrich. Hvad Pokker er dette? Det er min Tro Arv, som kommer fra min Herre paa Landet.

Arv. Om Folk bar sig saadan ad hos os paa Landet, dømte Birke-Dommeren dem virkelig til at være gal, indtil de blev frikjendt af en anden Ret udi Kjøbsteden, hvor saadant er brugeligt.

Henrich. Jeg maa aabenbare mig for ham, men narre ham lidt først. Hør, hvo er, som taler der?

Arv. Det er mig.

Assemblee, Selskab. aparte Raisons, særlige Grunde. Coupeer, en Slags Dansetrin. accommoderer, sætter i Lave. pardieu (fransk Ed), ved Gud. Raison, Ret.

Henrich. Hvilken mig? hvad er det for Svar?

Arv. Det er mig, Arv.

Henrich. Du maa være en Slyngel, det kan jeg høre af dit Navn. Diable m'emporte, par tout dans la France comment vous portez vous. Hør, hvad jeg skulde sige: Canaille, forstaaer du Fransk?

Arv. Nej, jeg gjør ikke.

Henrich. Italiensk?

Arv. Ikke heller.

Henrich. Spansk?

Arv. Nej.

Henrich. Saa est du jo værre end et umælende Bæst.

Arv. Nej, jeg forstaaer Intet deraf, min ærlig Herre.

Henrich. Ærlig Herre? Hvem tager du mig an for, Slyngel? Jeg er ikke ærlig, jeg er velbaarn. Naar du taler med en af dine Kammerater, saa kanst du sige: Min ærlig Mand.

Arv. Om Forladelse, velbaarne Herre! jeg vidste min Tro ikke Andet, end Han var ærlig.

Henrich. Nej, det er noget gammeldags for Folk af min Stand. Hvor har du hjemme?

Arv. Jeg tjener hos en ung Herre, som heder Leander.

Henrich. Leander! hvor er den Flegel kommen til det Navn? Jeg heder Leander.

Arv. Saa er velbaarne Herre da ogsaa en Flegel?

Henrich. Vedst du vel, hvad en Flegel er?

Arv. Nej, jeg veed mare ikke, uden at det maa

Diable m'emporte o. s. v. ere franske Ord og Vendinger, Henrich har opfanget; ordret: Fanden hente mig, overalt i Frankrig, hvordan har du det? ærlig Herre; ærlig brugtes i gamle Tider i Tiltale til Adelen Flegel, Tølper.

være noget Fornemme, eftersom Han siger, at min Herre og Han selv ere saadanne.

Henrich. Det er din Lykke, at du ikke vedst det. Men hvordan har din Herre understaaet sig at føre det Navn Leander? Hvis jeg havde ham fat, han skulde faae en Ulykke. Dig vil jeg opoffre først paa Regning.

Trækker sin Kaarde.

Arv paa Knæ. Ach, velbaarne Hr. Flegel! spar mit Liv. Jeg er kun hans Gaardskarl. Men han har en Tjener her i Byen, som jeg skal flye Herren fat paa, paa hvilken han bedre kan hævne sig.

Henrich. Hvor er den Tjener? hvad er hans Navn?

Arv. Han heder Henrich, men burde hede Skurk, thi det er en af de største Rakkerknægte, jeg har kjendt.

Henrich. Ha ha ha, nu kan jeg ikke mer. Stat op, Arv. Kjender du mig ikke? Jeg er den Henrich, som du taler med saadan Berømmelse om.

Arv. Nej, saa gid du og faae al Verdsens Skam for mig, som du gjorde saa bange.

Henrich. Gid du og faae Skam for mig, som du bagtalede.

Arv. Dine Gjerninger udviser, at jeg talede ikke uret. Hvor Pokker kommer du at løbe saadan gal i Herrens Klæder?

Henrich. Arv, du est jo en fattig Karl, som ved dit Arbejde ikke vinder 10 Rdlr. om Aaret?

Arv. Jeg fortjener 10 Djævle, ikke 10 Rdlr.

Henrich. Inden Aften skal du fortjene 50 Rdlr., dersom du vil holde gode Miner og staae mig bi i mit Forsæt.

Arv. Hvor Pokker vil du skaffe mig 50 Rdlr., uden du vil stjæle dem?

Henrich. Arv, naar du hører Historien, skal du

let kunne begribe det. Du vedst, at Leander har skikket mig til Byen for fjorten Dage siden, at sætte hans Gaard udi Stand, og tage an nye Tjenere og Kusk paa hans Vegne, at Alting kan være rede at tage imod hans tilkommende Brud.

Arv. Jeg veed det nok. Men hvad mon det er for en Jomfru, han faaer?

Henrich. Jeg er ligesaa klog derudi som du. Der er Ingen, som veed det, uden den anden Tjener Christoffer, som rejsede med ham, da han sluttede dette Parti. Jeg veed ellers Intet deraf; thi saa snart han kom hjem, sagde han: „Henrich, jeg skal holde Bryllup inden fjorten Dage udi Byen. Du maa strax rejse derhen og sætte Alting i Lave, lade Vognen oppudse, tage et Par Tjenere an, thi Christoffer gjorde mig et Puds paa Vejen, hvorudover jeg lod ham løbe." Jeg gjorde mig saa næsevis og spurgte ham, hvo hans Kjæreste var. Men han smilede deraf og sagde: „Det er et Fruentimmer, du faaer hende nok at see. Rejs kun strax til Byen, og forret, hvad jeg har befalet dig." Jeg har derpaa antaget et Par Tjenere og en Kusk, og gjort saadanne Anstalter, som han vil være fornøjet med. Men da jeg blev mægtig over min Herres Hus og Eqvipage, fik jeg Lyst til at føre mig op som en stor Herre.

Arv. Hvilket forbandet Indfald!

Henrich. Det maa du vel sige, Arv. Jeg roulerede i Karosse hver Dag med to Tjenere bag paa, i Herrens bedste Klæer, og havde min Tro ikke andet Ojemærke dermed, end at styre den Lyst, som mig var paakommen, og at mærke, hvorledes det var at være fornemme.

---

roulerede, rullede, kjørte. Karosse, Kareth.

Arv. Men vilde Kusken og Tjenerne altid bekvemme sig til saadan Opvartning?

Henrich. Kusken og Tjenerne veed ikke Andet, end jeg er Herren selv.

Arv. Ha ha ha! Gid du faae en Ulykke! Det er artigt nok.

Henrich. Nu skal du høre videre, Arv. Her udi dette Hus logerer en fremmed Frøjken fra Landet, som heder Leonore og er meget rig, thi hun fører sig op som en Prinsesse. Den samme Frøjken har seet mig nogle Gange udi min Stads, og er bleven stærk forliebt udi mig, har sat en gammel Kone ud paa mig at udforske mit Hjerte-Lav, og jeg har i Sinde at holde Bryllup med hende denne Aften. Kanst du nu begribe, Arv, hvordan jeg kan komme i Stand at forære dig 50 Rdlr., ja 50 Rdlr. til?

Arv. Est du bandsat, Henrich? Du kanst blive hængt derover, naar det kommer for Lyset, hvo du est, og at du saaledes har bedraget en fornemme Jomfru.

Henrich. Du maa høre Omstændighederne, Arv. Jeg bedrager hende ikke, hun bedrager sig selv; thi jeg har ingen No kunnet have for hende. Jeg har ikke givet mig ud for at have Midler eller at være af Stand. Jeg har alene sagt, at jeg boer i det Hus, som er lige over for hendes. Hun løber efter mig, og jeg ikke efter hende. Det er En, som vil med Djævels Magt giftes; thi hun er løs paa Traaen som en Ulykke, saa jeg blir vist nok Hanrej. Men det vil ikke sige. Jeg faaer saa megen Velstand med hende, at jeg kan bære mine Horn med Respect og lade dem forgylde til.

Arv. Men at føre sig saadan op, som du gjør, det er jo at give sig ud for en stor Herre, for at bedrage en Jomfru.

Henrich. Arv, du kjender ikke denne Bys Folk

ret. Gid jeg havde en Daler for hver en Slyngel, hver en Staader, der her gaaer i Fløjels Kjole, da var jeg en rig Mand. At jeg fører mig saadan op, har jeg Ingen uden min Herre at gjøre Regnskab for. Hvorfor Pokker spør hun sig ikke for, hvem jeg er? Hvorfor lar hun mig ikke være i Ro? Jeg kan gjøre min Ed paa, at jeg aldrig har givet hende ringeste Anledning. Men den gamle Kjælling siger, at hun er færdig at revne af Kjærlighed, saa jeg kan mærke, at det er alene min Person, hun er forliebt udi, og at jeg virkelig uden Fare gjør en stor Lykke.

Arv. Paa den Maade mærker jeg at det kan gaae an. Ha ha ha! hvilken forbandet Historie!

Henrich. Der har du min Haand, Arv, at du skal faae 50 Rdlr. i Aften.

Arv. Et halvhundrede Rigsdaler er værdt at gjøre nogen Tjeneste for. Hvad vil du da at jeg skal gjøre?

Henrich. Jeg forlanger ikke Andet, end at du skal holde gode Miner. Du kan ellers agere min Skytte.

Arv. Ja, det vil jeg gjerne gjøre.

Henrich. Men hvad er ellers dit Ærende nu i Byen i Dag?

Arv. Jeg skulde herud for at lade dig vide, at Alting maa være i Beredskab; thi Herren vil være her i Dag.

Henrich. Hillemænd! hvad siger du? Kommer han til Byen i Dag, da maa jeg min Tro skynde mig. Hør, Arv! om en halv Time skal jeg efter Aftale besøge min forliebte Jomfru. Da maa du komme ind og spørge efter din Herre Leander og levere mig et Brev.

Arv. Men naar vor Herre faaer saadant Tøjeri at vide?

---

agere, forestille.

Henrich. Han vil lee deraf. Mener du, at min Herre misunder mig min Lykke? Dersom jeg ikke var forvisset om hans Godhed mod mig, dristede jeg mig aldrig til at gjøre saadant. Kom, lad os gaae lidt hjem først.

Tredie Scene.

Pernille. Magdelone.

Pernille. Jeg seer jo Ingen, Magdelone.

Magdelone. Saa maa han være gaaet bort; thi jeg saae ham min Tro dette Øjeblik staae her udenfor, hvorudover jeg løb ind at vare dig ad, Pernille.

Pernille. Ach, kjære Magdelone! spring efter ham, maaskee han har været her og kunde ikke komme ind.

Magdelone. Nej, det duer ikke, Pernille. Alting med Maade; jo bedre Miner du kanst holde, jo vissere est du paa hans Person. Han kommer vist nok til den Tid, han lovede mig, nemlig to Timer for Middag. Klokken er endnu ikke stort over 9.

Pernille. Men, Magdelone, fortæl mig ret med Omstændighed, hvordan Ærendet blev forrettet.

Magdelone. Jeg har forrettet min Commission meget vel. Du est lykkelig, Pernille, som af en ringe Tjeneste-Pige kommer i saadan Velstand. Han er vel noget naragtig, men seer ud til at have store Midler.

Pernille. Jo naragtigere jo bedre, og det for tvende Aarsager Skyld; thi først, naar min slette Stand og Vilkaar bliver kundbar, vil Folk, i Steden for at laste mig for denne Intrige, at jeg saaledes har besnæret en ung Herre, ikkun lee deraf og sige: Det var godt nok til den Nar, han var ikke bedre værd, han havde dog

Intrige, Rænker.

ikke faaet nogen Jomfru af hans Stand og Vilkaar. For det Andet kan hans Naragtighed i en og anden Tilfælde komme mig til Nytte, naar vi blive gifte. Vi Fruentimmer, naar vi leder efter kloge Mænd, forstaaer ikke ret vor Interesse. Naar jeg har en rig Nar til Mand, forestaaer jeg virkelig Bestillingen, og han fører kun Titulen. Det er os om Herredømmet at gjøre, hvilket vi ikke kan faae fra de kloge Mænd uden med megen Møje og lang Tids Intrige. Men hos saadanne Karle lover vi Underdanighed ved Ægteskabs-Contracten første Dag, gjør nogle Antegninger i Contracten den anden Dag, slaaer en Streg over den ganske 3die Dag, har Haand udi Regjeringen med den 4de, og sidder ved Roret alene, inden Ugen er til Ende.

Magdelone. Jeg kan fatte det Altsammen.

Pernille. Havde han ikke været saa naragtig, som han er, saa havde en fattig Tjeneste-Pige som jeg ikke understaaet mig at vove saadant. Men da jeg fornam, Karlen harcelerede saa stærk, fik jeg det Indfald at stille mig an som en stor Frue, og betjene mig af min Jomfrus Meubler, Klæer og Eqvipage.

Magdelone. Naar mener du din Jomfru kommer til Byen?

Pernille. Hun kommer enten i Dag eller Morgen, thi jeg har Ordre at holde Alting i Beredskab til i Dag. Kommer hun, førend jeg blir gift med min Galan, saa vil jeg bekjende rent ud for hende, at jeg staaer paa Trinnet at gjøre en stor Lykke, og derfore har brugt hendes Klæer. Jeg er vist paa, at langt fra hun straffer mig derfor, hun heller holder Miner og befodrer mig i mit Forsæt. Men fortæl mig ret, Magdelone, hvordan du forrettede din Commission.

Galan, Elsker.

Magdelone. Jeg tog de to Stykker Brocade med, gik derhen, og spurgte, om Herren vilde have noget, som var af en galant Patron og dog for meget godt Kjøb. Da han tingede med mig om Kjøbet, sagde jeg: „Ach velbaarne Herre! dersom Han vidste det, som jeg veed, tingede Han ikke saa nøje med mig. Der er en fornemme Jomfru i den Gaard her lige over. . ." „A Propos," faldt han mig ind i Ordet, „den Jomfru gjør mig altid saadanne venlige Miner, naar jeg tar forbi hendes Vinduer. Kjender I hende, Moerlille?" „Ja," svarede jeg, „jeg har min daglig Gang der i Huset; hun er nylig kommen fra Landet, og venter sin Fader her med det Første." „Hør," sagde han, „Bestemoer, bekjend mig Sanden, har ikke den Jomfru nogen Godhed for mig? hun har kysset paa Fingeren og kast to a tre Gange til mig." Da jeg hørte dette, begyndte jeg at forklare ham den hele Sag, og stævnede ham hid til Klokken 10.

Pernille. Det er skjønt. Vi maa endelig mage det saa, at han blir fast i Dag; thi det kan hænde sig, at Nogen kan komme fra Landet, som kjender mig, og kan aabenbare, hvo jeg er.

Magdelone. Men, Pernille, hvem er det, din Jomfru skal have?

Pernille. Jeg veed min Tro ikke. Da vi sidst var sammen her i Byen, blev jeg syg og maatte lade hende rejse hjem alene, men da jeg var bleven frisk igjen, og just stod færdig at ville rejse hjem, fik jeg Tidender om, at Jomfruen var forlovet, og Ordre at lave Alting tilrette, til de komme. Men kommer der ikke en Skytte? det er nok Junkerens.

---

galant Patron, smukt, moderne Mønster. Apropos, siden I nævner hende.

Fjerde Scene.

Arv som Skytte. Pernille. Magdelone.

Arv. Serviteur, velbaarne Mammeselle! Jeg veed ikke, om De kjender mig?

Pernille. Nej, jeg gjør ikke.

Arv. Mit Navn er Hasenskræk. Jeg er uværdig Skytte hos den unge Herre, som boer her lige over. Han lod ydmygst formelde sin Reputation, og lod fornemme, at, om det faldt Hendes Velbaarenhed belejligt, vilde han gjøre Hende den Ære at opvarte Mammesellen.

Pernille. Han skal være mig hjertelig velkommen. Men vær saa god at underrette mig Noget om Jer Herre, hvilken Mand det er.

Arv. Det er en kostelig Herre. Han er capabel at skyde paa en Toskilling. Men han har og et Par Rifler, som siger 6; slige Rifler er ikke til udi hele Landet.

Pernille. Er han saadan Elsker af Jagt?

Arv. Ja, det faaer vore Hjorter og Harer at vide. Han kjører i Ring med dem hver Dag, saa de maa faae en Ulykke. Men jeg veed ikke, om velbaarne Madame har hørt, at hans bedste Støver Fejerfax er død?

Pernille. Nej, jeg har min Tro ikke.

Arv. Jomænd, han er død og begraven, og min Herre sørgede for ham, som det kunde have været hans egen Broer; det var ogsaa et tutafect Bæst, om man maa saaledes kalde en stor Herres Hund. Jeg veed Fanden ikke, hvordan han bar sig ad, han bed Haren saa behændig ihjel, at man aldrig kunde see Tegn til Bidt. Som for Exempel, I er en Hare, Bestemoer.

Serviteur, Deres Tjener. Mammeselle, Jomfru, Frøken. Reputation, Berømmelse; Arv mener Respekt. capabel, istand til. Rifler, som siger 6 (et Udtryk fra Tærningspil), som ikke kunne være bedre. tutafect (tout à fait), fuldkomment.

Ret saaledes tog han den i Halsen. Knæk, saa var den klar.

Magdelone. Av av! I kniber noget stærkt, Skytte.

Pernille. Er Jer Herre ung Karl, eller han har været gift tilforn?

Arv. Nej, ikke saa at regne paa. Hans Far har villet havt ham gift paa en og anden Sted, men han vil ikke have uden En, der staaer ham selv an. Jeg vil tjene Jeres Velbaarenhed: han gjør min Sjæl ret. Hvorfor skulde saadan rig Junker gifte sig uden med den, som hans Sind falder til? Nej, Karlen vil min Tro raade sig selv i de Maader. Der er endelig Noget i Gjærde nu, hvad Pokker det ogsaa er; men han lar sig ikke let tvinge, thi her imellem os at sige, velbaarne Frøjken, saa er han ganske skrammereret udi hendes Person.

Pernille. Jeg kan heller ikke nægte, at hans Person staaer mig an fremfor Alle, jeg endnu har seet. Jeg tør ikke sige, hvor mangen urolig Nat jeg har havt for hans Skyld.

Arv. Jeg vil være Mand for, at Hun ikke blir bedragen med ham. Han har et Par Lægger, som ikke er for lange Hvile; hvis der var bedre Lægger udi det hele Herred, lod han save sine Ben rigtig af. Jeg tør slaae til Væds med Hende, go' Frøjken, at det første, Hun faaer, det blir Tvillinger. Men jeg maa løbe og sige Svar.

Femte Scene.

Magdelone. Pernille.

Pernille. Ha ha ha! Det var ikke uden med stor Møje, at jeg kunde bare mig for Latter. Jo naragtigere

---

skrammereret (besat med Tresser), Arv mener charmeret d. e. indtaget. som ikke er for lange Hvile (forældet Talemaade

han er, jo bedre er det mig, og jo lettere kan jeg faae ham i Kløerne.

Magdelone. Man kunde høre paa Skytten, hvordan Herren er.

Pernille. Han er god nok, Magdelone. Jeg er fornøjet med ham. Var han artig og poleret, saa blev han ikke mig til Del. Mener du, Nogen af hans Stand tar saadan Harcelist?

Magdelone. Se, der kommer han uden Tvivl.

Sjette Scene.

Henrich i Portechaise, Pernille. Magdelone. Siden Arv.

Henrich. Hal . . . . t! blir staaende her, I Carnallier! Hør, Christoffer, bliv du hjemme, og kommer der Bud efter mig fra Hove, maa du sige, at jeg kan ikke komme i Dag, jeg er angrasseret anden Steds. Ach, mon cher, forlad mig, det er Porteurenes Skyld, at jeg ikke holdt et Stykke længer fra. Man har hundrede Fortræder med disse Leje-Folk; thi de ere dumme som Bæster. Hvis det ikke var af Respekt for Jomfruen, skulde jeg strax lade Jer hænge.

Pernille. Ach, min Herre! pardoner dem for min Skyld.

Henrich. For Hendes Skyld gjør jeg mardi Alting, velbaarne Frøjken. Apropos, mon cher, jeg kommer her at actionere Hende for et lille Tyveri, Hun har begaaet.

Pernille. Hvad? jeg begaaet Tyveri?

Henrich. Ja, Hun har staalet mit Hjerte.

---

efter det Tyske), som har noget at betyde. Harcelist, Nar, Laps. Portechaise, Bærestol, et Befordringsmiddel, man dengang kunde leje som nu Droske r. angrasseret (engageret), optaget. Apropos, mon cher, det falder mig ind, min kjære Herre. Porteurene, Bærerne. pardoner, tilgiv. mardi (Tirsdag), Henrik mener pardi, ved Gud. actionere, lægge Sag an imod.

Pernille. Ach, min Herre! jeg har samme Proces at føre med Ham. Jeg veed nok, at det strider mod vor Kjøns Modestighed at lade sig mærke med saadant. Men jeg bekjender rent ud, at . . . ach, jeg kan ikke tale mer, mit Hjerte staaer i min Hals.

Henrich. Jeg er en Canaille, om jeg har kunnet sove i tre Nætter for Hendes Skyld.

Pernille. Ach, min Herre! det er ikke gaaet mig et Haar bedre; thi Hans Øjnes Pile har trænget sig ind i mit Hjertes inderste Kammer.

Henrich. A . . . . pardi det er vel talt. Derfor maa jeg mafoi have en Kis.

Pernille. Jeg takker for den Ære.

Henrich kysser hende.

Henrich. Hør, Frøjken! min Papa vil have mig til at tage en anden adelig rig Jomfru. Men jeg skal før lade mig partere og hakke til Kjødmad, førend jeg skal bekvemme mig dertil og forlade Hende, mon chere.

Pernille. Ach, er det muligt! Jeg er min Tro udi samme Fortvivlelse, men Ingen uden Døden skal skille os to ad.

Henrich. Se, der er min Haand om evig Huldskab og Troskab.

Pernille. Der har Han ogsaa min Haand, at jeg aldrig skal lade mig tvinge til nogen Anden.

De omfavner hinanden.

Pernille. Vil Han ikke træde lidt ind med mig at see mine Mobilier?

Henrich. Jo, min Allerkjæreste.

Gaaer ud.

Modestighed, Ærbarhed. mafoi, min Tro. Mobilier, Meubler.

Magdelone. Ja, nu blir han fast, naar han faaer at see alle de Galanterier, som han bilder sig ind at høre Pernille til, da hun dog ikke ejer saa meget som 4 Skillings Værdi derudi. Ha ha ha, hvilken forbandet Historie vil ikke dette blive, naar vor Junker hører, at han har grebet saa skammelig fejl, og at han i Steden for en rig Frøjken har faaet en gemen Tjeneste-Pige! Men hvor rig han end er, og hvor høj af Stand, saa er han hende ikke for god; thi det er den største Nar, der kan gaae paa Jorden, og der er intet andet Adeligt hos ham end hans Rigdom og adelig Fødsel. Kunde dette kun blive klar gjort, forend Jomfru Leonora kommer til Byen; derudi bestaaer den hele Sag. Pernille har lovet mig 400 Rdlr. for min Umage. Men jeg maa ind at see, hvad de bestiller. Jeg troer, at de holder Bryllup paa deres egen Haand.

Henrich kommer ind. Ha ha ha hi hi ha ha ha! Henrich, du est oven paa. Hun er, gid jeg faae Skam, en Jomfru paa mange Tusinde. Jeg kommer af en Hændelse til en Velstand, som jeg aldrig har drømt om. Men det er sandt: naar jeg undtar hendes Rigdom, saa er der intet Andet hos hende end hos en gemen Pige, uden at jeg vil kalde det fornemme, at hun er saa koket. Men det er en sulten Hund, som jeg er, om Pengene kun at gjøre. Hendes Værelser ere udstaffered som en Grevindes, saa at om Nogen vilde byde mig en halv Tønde Guld for min Velstand, tog jeg ikke derimod. Nu gik hun ind i sit Cabinet for at tage en anden Klædning paa; thi hun siger, at hun forandrer Klædebragt hver Time paa Dagen, hvilket er vel naragtigt, men dog Tegn til stor Formue. Vi siger alt Du til

---

Galanterier, smukke Ting. Cabinet, et lille Værelse. Adri-

hinanden som gamle forlovede Folk, og hun kalder mig sit Hjerte. Men der kommer hun i en prægtig Adriane.

Pernille. Om Forladelse, min Hjerte! at jeg har ladet dig bie saalænge. Hvad synes dig om den Adriane?

Henrich. Den er ret galant, min Høne. Min Søster Frøjken Fikke har en af samme Tøj. Ja, det er mafoi af samme Tøj. Jeg vil være en Rakkerhund, om det ikke er. Hvad har du givet for Alen, min Sirupskrukke?

Pernille. Mener du, at jeg veed saadant? Naar min Kammer=Pige kommer hjem, kan vi faae det at vide. Men har du mange Søskend, min Engel?

Henrich. Ikke uden en Søster. Men hun faaer Intet af vort faste Gods, det falder Altsammen til mig. Hun tar kun nogle Penge og Juveler. Men se! der kommer Hasenskræk, min Skytte. Hvad vil du, Hasenskræk?

Arv kommer. Her er et Brev til velbaarne Junker fra Landet.

Henrich. Det er nok fra min Far, min Papa siger jeg. Han skriver mig altid til paa Fransk eller Italiansk. Forstaaer du Fransk, min Sjæl?

Pernille. Nej, jeg har aldrig kunnet lide det Sprog, thi det blir saa fordømt gement.

Henrich. Jeg maa læse, hvad han skriver. Han læser. »Vous plaitil dans la France comment, a Paris a cette heure tres humble non pas.« Nu skal I see, at her er noget Nyt. Jeg maa læse videre. »Rencollavet Bourdeaux fermez la porte.« Diantre! der har vi det. Jeg maa blive gal. Videre: »Diable m'emporte plura-

---

Adriane (Adrienne), en opfæstet Slæbkjole, aaben fortil og meget almindelig som Stadsdragt, især for yngre Damer. Vous plaitil o. s. v. Hele det foregivne Brev er aldeles meningsløst, en Blanding af franske, latinske og selvlavede Ord uden Sammenhæng. Diantre! for Pokker.

liter Voules vous dormir nominativus genitivus dativus Jean fonte comment vous portes rapportant autrement bestialement spælamdisimo.« Ach! ach! hvilket forbandet Tøj!

Gaaer og spadserer, tørrende Sveden af sig

Pernille. Ach, hvad er det, mit halve Hjerte?

Henrich. Det var jo forbandet! Han vil true mig dertil; staaer det ikke saa i Slutningen? jo vist: »autrement spælamdisimo bestialement autrement.« Men jeg er Karl for min Hat.

Pernille. Ach, hvad er det dog, min Snut?

Henrich. Om alt Andet slaaer fejl, saa har jeg dog mine to Herregaarde, som er min Møderne-Arv.

Pernille. Men sig mig dog, hvad det er, min Balsombøsse.

Henrich. Han er min Papa, det er sandt, som jeg er al Respect skyldig; men jeg gir ham Djævelen.

Pernille. Hvad har han skreven, min Engel?

Henrich. Han maa vide pardi, at jeg Diable m'emporte har traad mine Børnesko.

Pernille. Ach, dølg det dog ikke længere for mig.

Henrich. Jeg vil døe paa, at det er min Søsters Frøjken Fikkes Intriger. Ja, jeg vil være et Carnalli-Bæst, om det ikke er.

Pernille. Hvad er det for Intriger?

Henrich. Men est du ma soeur, saa skal jeg vise dig, at jeg er din mon frère, petite canaille!

Pernille. Sig mig det dog, min søde Sjæl, eller jeg døer.

Henrich. Vedst du, hvad det er, min Poppe? Min Papa skriver mig til, at han har hørt med Hjerte-Sorg,

---

Diable m'emporte, Fanden tage mig. ma soeur, min Søster. mon frère, petite canaille, min Broder, lille Taske.

at jeg løber om og gjør Amour til Fruentimmer udi Byen. Pardi, mon jeg ikke er af den Alder, at jeg veed, hvad jeg gjør? I saadanne Sager spør jeg Ingen uden mit eget Hjerte til Raads.

Pernille. Det mener jeg ogsaa.

Henrich. Jeg er alt en Karl, der lader mig rage tre Gange om Ugen.

Pernille. Men hvad skriver han videre, mit Hjerte, efterdi du blir saa vred?

Henrich. Jeg er en Karl, som forstaaer mit Fransøsk og Italiensk som mit Moers-Maal, og skulde ikke vide, hvad min Velfærd er? Men I skal faae en lang Næse, mon cher Papa.

Pernille. Hvad er din Papas Forsæt da med dig, min Skat?

Henrich. Han er god nok, min Dukke, for sin egen Person, men han lar sig forføre. Det er ikke at beskrive, hvad Fynter der er hos min Søster Frøjken Fikke.

Pernille. Hvad gjør hun da?

Henrich. Jeg veed nok, hvad din Næse kløer efter, naadige Frøjken. Men du vedst ikke, hvilke Venner jeg har til Hove, og at Kongen offentlig har sagt om mig over Taffel: „Den unge Herre er noget extraordinaire hos." Hør, min Dukke! min Papa har sluttet Parti mellem mig og en Frøjken paa Landet, og vil, at jeg med det Første skal have Bryllup med hende.

Pernille. Ach, Magdelone! holdt mig, jeg besvimer.

Henrich. Giv dig tilfreds, min Høne, det skal aldrig i Evighed skee. Vedst du hvad? for at hindre saadant, vil vi holde Bryllup i Aften.

Pernille. Ja, her er intet andet Raad at gribe til.

---

gjør Amour, gjør Haneben. mon cher Papa, min kjære Fader. extraordinaire, Overordentligt.

Henrich. Hasenskræk!

Arv. Velbaarne Junker!

Henrich. Taruntula præteritum perfectum je ne sais pas generosement dans la France par couvert. Forstaaer du vel?

Arv. Copis in sandung Spæckavet fripon Monsieur Ovis fort bien.

Gaaer ud.

Henrich. Jeg bad min Skytte holde Budet op med Snak, til jeg kommer hjem. Jeg vil skikke Brev med ham til min Papa og lade ham vide min Mening, men Intet melde om vor Forsæt at holde Bryllup i Dag, thi ellers kom han over Hals og Hoved til Byen.

Pernille. Det er sandt. Vi maa tie dermed.

Henrich. Min Engel, jeg skulde give dig nogle Gaver, men Tidens Kortheb hindrer mig derudi.

Pernille. Ach, ach! lad os holde Bryllup først. Vi kan altid siden tænke derpaa.

Henrich. Jeg vil alene give dig Noget til Forsikkring om min Kjærlighed. Forvar kun denne lille Ring med mit Træk udi. Gaverne udi sig selv skal blive des vigtigere.

Pernille. Saa maa jeg ogsaa give dig noget smaat Pusleri for Løjer Skyld. Der er mit Portræt i Miniatur.

Henrich. Det ligner dig ikke meget, min Snut.

Pernille. Nej, det er min Tro sandt. Men jeg har et i Arbejd af en anden Mester.

Henrich. Klokken fire kommer jeg her til Copulationen.

Taruntula præteritum, o. s. v. Det franskladende Ordskifte imellem Henrich og Arv er ogsaa ganske meningsløst. Ring med mit Træk, d. e. Navnetræk, udi. Portræt i Miniatur, i allermindste Størrelse. Copulationen, Vielsen.

Pernille. Alting skal være færdig til den Tid.

Henrich. Adieu saa længe, min Putte.

Pernille. Adieu, Engel!

Henrich blæser i sin Pibe; Porteurene kommer med Portechaisen, hvorudi han sætter sig, og kaster et Kys til hende til Afsked. Hun gjør ligeledes til ham. Han tar en Spejl af Lommen, og accommoderer sin Paryk i Portechaisen.

Syvende Scene.

Pernille. Magdelone.

Pernille. Hvad synes dig nu, Magdelone? har jeg ikke Spillet vundet?

Magdelone. Jo, maatte der kun ingen Hinder komme inden Klokken fire. Men hvad var det for et Billede, du gav ham?

Pernille. Det var Jomfru Leonores Portræt.

Magdelone. Est du gal, Pernille? hvordan tør du vove saadant?

Pernille. Naar Jomfruen hører, at jeg har gjort min Lykke derved, blir hun ikke vred, men vil lee og have sin Lyst deraf. Kom, Magdelone, lad os gaae ind og gjøre Anstalter til hans Komme. Du skal faae, hvad jeg har lovet dig.

De gaaer ind.

Anden Act.

Første Scene.

Leander.

Har jeg mine Dage hørt Magen til saadant? Her spilles jo samme Historie med mig som med Amphitrion.

Amphitrion, en Konge i det gamle Grækenland; Sagnet fortalte, at Guden Zeus havde i hans Skikkelse besøgt hans Hustru.

Mine Husfolk tar mig for En, der løber med Limstangen. Jeg befaler, de svare, at jeg har Intet at befale. Jeg spør om min Tjener, de sige: han gik ud med Herren for en halv Time siden. Jeg siger dem, at jeg er Herre i Huset, de svare: ikke i dette, men maaskee i et andet. Jeg gjør mig vred, de viser mig Døren og truer mig med deres Herre. Om jeg stod paa mit Hoved, saa kan jeg ikke begribe det Ringeste deraf. Men der seer jeg Arv. Hør, Arv!

Anden Scene.

Arv i fine Gaardskarls-Klæder. Leander.

Arv. Hvem kalder paa mig? Ej, Herre, velkommen fra Landet!

Leander. Det er mig kjært, at du kjender mig.

Arv. Hvorfor skulde jeg ikke kjende Herren?

Leander. Jeg tænkte virkelig, at jeg var bleven forvandlet, eller i det Ringeste, at jeg havde taget et andet Hus for mit eget. Hør, Arv, boer jeg ikke i dette Hus?

Arv. Jeg veed min Tro ikke rettere. Men hvorfor spør Herren om saadant?

Leander. Da jeg kom ind i Huset, vilde Ingen tage mig for fulde, men disse nye Folk, som Henrich har antaget, sagde, at deres Herre nylig var gaaet ud. Hvad Pokker er det for Kogleri? Hvor er Henrich?

Arv. Jeg har min Tro ikke seet ham mer end een Gang, det første jeg kom i Byen; da visede han mig ud i Herrens Forretninger. Han maa nok være inde.

Leander. Kunde jeg kun faae fat paa den Knægt og høre, hvordan Sammenhængen er. Det er jo noget splittergalt Tøj. Hvor plejer han have sin Gang, naar han er i Byen?

Arv. Han plejer at gaae til Christoffers paa Hjørnet. Jeg er bange, at han sidder der udi en Lanter til Ørene.

Leander. Da skal han faae en Ulykke. Er her nu ikke Andet at bestille? Spring hen og se, om du finder ham der.

Arv gaaer.

Leander. Her er vist min Svigerfars Hus; jeg vil der lidt ind at fornemme, om de er kommen til Byen. Men jeg seer, der kommer en Kavaler derfra. Hvad mon han har der at bestille?

Tredie Scene.

Henrich. Leander.

Henrich kastende Kys til Pernille indenfor. Adieu saa længe, mon cher. Lad ikke Tiden falde dig for lang. Adieu, lille Leonora. Lad Alting være færdig til Klokken 4, min Skat.

Leander. Nej, dette er splittergalt! det er Tusind Gange værre end det Forrige.

Henrich. Ha ha ha! Hun er saa forliebt som en Rette.

Leander. Hør, min Herre, hvad har Han i dette Hus at bestille? har Han nogen Skat eller Engel derinde? Men mig synes, at jeg kjender dette Ansigt.

Henrich. Ach Herre! jeg beder ydmygst om Forladelse.

Leander. Nej, hvad nu? det blir alt bedre og bedre. Henrich, hvor Fanden est du kommen i den Eqvipage?

Henrich. Ach Herre! misund mig ikke min Velstand. Jeg gjør min Lykke i dette Hus.

Leander. Med hvem?

Lanter, et Slags Kortspil.

Henrich. Med en Jomfru fra Landet, som heder Leonora.

Leander. Som boer i dette Hus?

Henrich. Ja, det er hendes Fars Hus.

Leander. Vil du vanartige Skjælm fixere mig?

Trækker sin Kaarde. Henrich falder paa Knæ.

Leander. Vil du sige mig, hvad dette er for Kogleri?

Henrich. Ach Herre! misund mig ikke min Lykke. Jeg er dog en gammel tro Tjener.

Leander. Jeg kløver dit Hoved, hvis du ikke strax siger mig, hvorfor du har ført dig saadan op, og hvad du har at bestille i dette Hus.

Henrich. Jeg skal bekjende Alting fra Begyndelsen til Enden. Da Herren skikkede mig til Byen at gjøre Alting rede for at modtage Hans tilkommende Kjæreste, og jeg fik alle Herrens Klæder og Sager under Hænder tillige med Ordre at antage nogle nye Folk, kom der en særdeles Lyst paa mig (ingen Barselkvinde kan falde paa saadant), nemlig at forsøge alene, hvordan det var at være en fornemme Herre. Medens jeg agerede saadan Person, fornam jeg, at omsider en fornemme Frøjken blev forliebt og satte efter mig.

Leander. Hvad er det for en Frøjken?

Henrich. En Frøjken, som boer i dette Hus, og heder Leonora.

Leander. Hør, hvis du blir ved at harcelere, est du Dødsens.

Henrich. Jeg skal min Tro ikke sige et usandt Ord. Denne Forliebelse drev mig til at fremture i min Eqvipage; thi jeg tænkte ved mig selv, om Herren faaer at vide, at jeg har brugt hans Klæer, tar han det

---

fixere mig, gjøre Nar ad mig.

dog ikke unaadigt op, naar han fornemmer, at hans gamle tro Tjener gjør sin Lykke derved.

Leander. Videre, videre!

Henrich. Jeg blev omsider anmodet af hende om Kjærlighed ved en gammel Kjælling. Jeg har besøgt hende to Gange i Dag, og vi har berammet vort Bryllup Klokken 4.

Leander. Hvad heder Jomfruen, siger du?

Henrich. Hun heder Leonora.

Leander. Og boer i dette Hus?

Henrich. Ja, det er hendes Fars Hus. De boer ellers paa Landet, men dette Hus er de udi, naar de opholde sig i Byen.

Leander. Jeg har nok. Du est en Misdæder, du skal døe.

Henrich. A.... spar mig, Herre! jeg har dog intet andet Ondt gjort end det, at jeg af Galskab har taget Herrens Klæer paa. Hendes egne Folk skal vidne med mig, at jeg ingen Ro har kunnet havt for hende.

Leander. Det er ikke dine Gjerninger, du skal døe for, men dine løgnagtige Ord, idet du vil sætte et fornemme Fruentimmer saadan Klik paa.

Henrich. Hvis det ikke er sandt Alt, hvad jeg har sagt, vil jeg selv for mine egne Penge kjøbe Strikken, hvormed Herren maa hænge mig. Der kommer Arv, han skal stadfæste Alting med mig.

Fjerde Scene.

Arv. Henrich. Leander.

Arv. Nej, Herre, han er ingensteds at finde.

Leander. Hid, din Hund, og bekjend Sanden, eller jeg opoffrer dig med!

Arv paa Knæ. A........

Leander. Er det sandt, at den Jomfru i dette

Hus er forliebt i Henrich og vil holde Bryllup med ham i Dag?

Arv. Ja, mare er det sandt, Herre; men hvad kan jeg dertil? Jeg har hørt hende sige, at hun ikke har kunnet sove rolig af Elskov for ham. Jeg har seet hende kysse ham. Hvad de ellers mer har gjort, det maa de og deres Djævel vide.

Henrich. Kan nu Herren høre, at jeg ikke lyver? Jeg har endnu det Portræt i min Lomme, som hun forærede mig.

Leander. Lad see. Ach Himmel, er det mu'igt? Staaer op igjen begge, Jer skal intet Ondt vederfares. Hvad skal jeg tænke? hvad skal jeg sige? hvad skal jeg gjøre herved? Er nogen Sorg i Verden saa stor, som kan lignes ved min? Er nogen Ulykke mer uformodentlig paakommet et Menneske? Har noget Fruentimmer været mer habile i at forstille sig end denne Leonora? Naar jeg eftertænker hendes Stand og høje Afkom, hendes udvortes Ærbarhed, Dyder og Kyskhed, synes denne Historie utrolig; naar jeg derimod hører disse Vidnesbyrd, seer hendes Portræt, maa jeg troe det. Mit Hjerte er saa omspændt af Sorg og Forbittrelse, min Hjerne saa forvirret, at jeg veed ikke, hvad Resolution jeg skal tage. Jeg vil bryde ind udi Huset og opoffre den Forræderske. Ingen skal kunne lægge mig det til Last, men Alle skal kalde det en retfærdig Hævn og bekjende, at om der var Noget større end Døden, havde hun fortjent det. Men mon jeg skulde kunne understaae mig at myrde den, som jeg nylig elskede som min egen Sjæl? Mon det er Straf nok for hende, at hun døer for min Haand? Nej, hun skal leve, det er hende større Straf, og jeg vil omkomme mig selv, at hun maa leve med des større Skjændsel og

---

habile, dygtig. Afkom, Byrd.

Foragt. *Gaaer og spadserer.* Dog, hvad skjøtter saadant nedrigt Gemyt om Foragt? En, der ikke har skjæmmet sig ved at bryde sit Løfte og forliebet sig udi saadan Karl, vil kun lee deraf og glæde sig over min Død, paa det hun uden Hinder kan naae sit Maal og fornøje sit løsagtige Sind. Nej, jeg vil tractere det med Foragt og befodre Henrichs Kjærlighed, thi hun er ham ikke for god. Hør, Henrich, vedst du, hvem din Kjæreste er? Det er just den selv samme, som jeg skulde holde Bryllup med.

Henrich. Ach Herre! jeg beder om Naade. Jeg har min Tro endnu ikke rørt hende. Jeg staaer fra mine Prætensioner.

Leander. Bliv du kun ved at elske hende som tilforn.

Henrich. Ach nej, Herre! det var jo canaliøst af mig, om jeg vilde gjøre saadan brav Herre til Hanrej.

Leander. Du gjør mig ikke til Hanrej, naar du faaer hende selv.

Henrich. Ach nej, Herre! jeg er alt for ringe at gaae ham udi Forkjøb. Jeg vil strax gaae hen og aabenbare hende, hvo jeg er, og sige, at Herren er bleven vred, saa falder hun nok tilføje, og Herren kan endnu holde Bryllup med hende i Aften.

Leander. Dersom jeg havde ikke mer Ambition end du, Henrich, saa gik det saaledes. Nej, holdt du kun gode Miner, hun skal blive din Brud i Dag. Jeg skal befodre din Kjærlighed; thi jeg kan ikke hævnes paa anden Maade.

Henrich. Nej, jeg vil heller døe end stikke Herren ud.

---

tractere, behandle. Prætensioner, Fordringer. Ambition, Ærekjærhed.

Leander. Hør, Henrich, vil ikke du, saa skal jeg pudse Arv op og bane ham Vej til denne Lykke.

Arv. Jeg takker Junkeren. Vil ikke han, saa vil jeg.

Henrich. Nej Tak, Slyngel, det er for fedt Stykke for dig. Vil ikke Herren have hende, saa blir jeg nok ved Huset.

Leander. I kan skiftes ad begge to, du kanst lade Arv ligge hos hende iblandt, thi som jeg mærker, saa tar hun Alting til Takke.

Henrich. Nej, Herre, jeg er forbandet jaloux; men vil Herren selv gjøre mig den Ære iblandt, saa....

Leander. Nej, Henrich, jeg skal ingen Indpas gjøre dig. Bliv du kun ved, og lad dig for Alting ikke mærke, at du har talt med mig. Jeg vilde give 100 Rdlr. til, at du havde alt havt Bryllup med hende.

Henrich. Men kan jeg da være vis paa, at Herren ikke skjemter med mig?

Leander. Kanst du ikke begribe, Henrich, at ingen Gjerning er hæsligere end den, hun har bedrevet mod mig, og at jeg derfor paa ingen Maade bedre kan blive hævnet end at see hende gift med min Tjener?

Henrich. Men, Herre, naar dette kommer for Lyset, at jeg er kun en fattige Tjener, kan jeg blive straffet derfor.

Leander. Ingenlunde. Jeg skal tage mig din Sag an. Alle Folk, som hører hendes Utroskab og Løsagtighed, vil glæde sig over hendes Skam.

Arv. Jeg troer mare, at hun har ogsaa lidt Godhed for mig. Du fortryder vel ikke paa, Henrich, at jeg besøger dig, naar du blir gift?

Henrich. Du skal faae en Ulykke, dersom du kommer inden min Dørtærskel.

Leander. Det maa I forliges om, som I ere Venner. Kommer, lar os gaae ind.

De gaaer ind. Henrich rykker Arv i Haaret og truer ham paa Vejen.

Femte Scene.

Leonora. Pernille.

Pernille. Ach, velbaarne Frøjken! naar Hun faaer Aarsagen at vide, saa haaber jeg, at hun lar sin Vrede falde.

Leonora. Det er slet ikke formedelst Klæderne, jeg er fortrøden, men at du vil gaae og spille Gjæk udi Huset nu, her er saa meget at bestille.

Pernille. Jeg gjør det min Tro ikke af Galskab.

Leonora. Den Feber, som du fik sidst, jeg forlod dig her i Byen, maa ikke have udraset. Det er bedst, du gaaer hen og lægger dig. Men hvad driver dig til at bruge saadanne Optøjer?

Pernille. Jeg gjør en stor Lykke derved. Her er en rig ung Herre, men ligesaa naragtig som rig; den samme bilder sig ind, at jeg er en fornemme Jomfru, og gjør Amour til mig.

Leonora. Jeg vil intet Koketteri have i mit Hus. Er det af Penge-Trang eller Løsagtighed, at du gjør saadant? Fy skamme dig! jeg har altid havt bedre Tanker om din Ærlighed. Saadan Karl giver dig en Snes Dukater og lar dig siden løbe.

Pernille. Ach nej, Frøjken! det er ikke paa den Maade. Han har lovet mig Ægteskab, og vi blir viet sammen Klokken 4, dersom Hun ikke vil hindre mig i min Lykke.

Leonora. Jeg vil ikke hindre dig i din Lykke, Pernille. Men hvad mener du der vil paafølge, naar han siden faaer at vide, at du est en Tjeneste-Pige?

Pernille. Det er en Karl, som løber med Limstangen. Han er forliebt i min Person, og har lovet mig Ægteskab, uden at forespørge sig om min Stand og Vilkaar, saa jeg bedrager ikke ham, men han bedrager sig selv.

Leonora. Vil du vove det, saa maa du gjerne for mig. Men jeg er bange, at min Far kommer i Byen for hastig.

Pernille. Hvor snart mon han komme?

Leonora. Da jeg rejste fra vor Lystgaard, sagde han at ville komme strax efter. Han er her vist nok inden Aften; thi mit Bryllup er berammet i Dag. Men hvad er det for en ung Herre, som har forliebet sig udi dig?

Pernille. Han boer i dette Hus lige herover.

Leonora. I hvilket Hus?

Pernille. Her i dette Hus.

Leonora. Est du gal, Pige! Du har maaskee seet ham engang gaae derind, men han kan ikke boe der; thi dette Hus hører Leander til, efter den Underretning jeg har faaet.

Pernille. Ja, det er saa, Frøjken; han heder Leander. Hans Venner har lovet ham bort til En, som ikke staaer ham an, og det er just derfor, han haster saa meget med vor Bryllup.

Leonora. Det er, som jeg siger, Pige: Feberen har ikke raset ud hos dig.

Pernille. Det er min Tro, som jeg siger. Den gamle Magdelone, som boer i vor Baggaard, skal vidne med mig, at den Leander, som boer i dette Hus, har lovet mig Ægteskab. Magdelone! Magdelone! kom ud lidt.

Sjette Scene.

Pernille. Magdelone. Leonora.

Pernille. Magdelone, er det ikke sandt, at jeg er forlovet med den unge Herre Leander, som boer her lige over?

Magdelone. Jo, det er sandt. Men, hjerte Frøjken, hindre hende ikke i hendes Lykke, hun har dog tjent længe og troligen. Hun kommer til Rigdom derved, og blir en stor Frue, og jeg forsikkrer, at hun blir taknemmelig.

Leonora. Hvad? har I overlagt med hinanden at narre mig?

Magdelone. Det være langt fra, smukke Frøjken. Det er min Tro i alle Maader, som jeg siger.

Pernille. Frøjkenen maa gjerne straffe mig, dersom hun befinder ringeste Usandfærdighed i mine Ord.

Leonora. Han heder Leander, siger du?

Pernille. Ja.

Leonora. Han boer i dette Hus lige over for?

Pernille. Ja, men han er ellers boende paa Landet.

Leonora. Men hvad er det for en Ring, som du bærer paa Fingeren?

Pernille. Den Ring fik jeg af ham i Dag.

Leonora. Ach, hold mig, jeg daaner.

Magdelone. Tænkte jeg ikke vel, Pernille, at det vilde saa gaae? Men hvorfor lægger Frøjkenen dette saa meget paa Hjerte? Det er jo naturligt, at et Menneske søger at gjøre sin Lykke.

Leonora til den anden Side. Ja, det er hans Ring. Hvor utrolig Historien er, saa er det dog, som de siger. Ach! om jeg var den største Misdæder, kunde Himmelen ikke straffe mig højere. Hvo kan fæste sin Lid paa Nogens Løfte mer? Hvo kan dømme af Ens udvortes Væsen og

Gebærder, hvad der boer i Hjertet? Jeg har vægret mig længe for at begive mig i Ægtestand. Jeg har afslaaet adskillige anselige Partier. Ingen har staaet mig an uden denne Leander, som jeg nu befinder at overgaae Alt, hvad som kan opregnes, udi Liderlighed. Hvad skal jeg gjøre? hvordan skal jeg hævne mig? Forræderiet er saa stort, at jeg ikke kan hitte paa nogen tilstrækkelig Hævn. Ach ulyksalige Leonora! i en ulyksalig Tid for dig kom den Person i din Faders Hus, i en ulyksalig Tid kom du til Byen at høre saadant. Dog, hvad siger jeg? hvad klager jeg? hvi kalder jeg det en ulyksalig Tid? Det maa heller kaldes den lyksaligste Dag for mig min hele Livs-Tid, paa hvilken saadan Forræderi er bleven aabenbaret, og jeg derved undgaaer at falde i det liderligste Menneskes Hænder. Hør, Pernille, den Person, som elsker dig, er just den samme, som var forlovet med mig.

Pernille. Ach velbaarne Frøjken, Hun overiler sig ikke! Hun kan tage fejl. Hvoraf kan Hun vide det?

Leonora. Jo, Pernille, her er mer end eet Bevis. Han har selv sagt mig, at han nylig har kjøbt dette Hus her lige over, hvor vi skulde holde til, naar vi vare udi Byen. Han er ellers boende paa Landet, han heder Leander, og her kjender jeg til Overflod hans Ring.

Pernille. Ach, jeg døer af Angst og Forskrækkelse.

Leonora. Og jeg af Hævngjerrighed og Forbittrelse.

Pernille. Ach Frøjken! tag mit Liv fra mig.

Leonora. Al min Velfærd bestaaer i dit Livs Conservation, thi jeg kan ikke hævnes paa anden Maade, uden han til Straf faaer min Tjeneste-Pige.

Pernille. Men hvor kom Frøjkenen til at blive forlovet med ham?

Conservation, Bevarelse.

Leonora. Han kom for 6 Uger siden at slutte et Kjøb med min Fader. Der blev han forliebt i mig, og begjærede mig til Ægte. Jeg har ingen Stadighed til at fortælle dig Resten, thi mit hele Legeme brænder af Begjærlighed til Hævn. Jeg rejser strax til vor Lystgaard igjen.

Pernille. Og jeg rejser med. Gid jeg aldrig var kommen til Byen, at jeg saadant skulde berøve min Jomfru.

Leonora. Hør, Pernille: hvis du har nogen Estime og Kjærlighed for mig, saa bliv ved at fuldføre Komedien, og lad dig ikke mærke, at jeg har været her og talt med dig. Hvis du ikke spiller din Rulle, som du har begyndt, faaer du mig aldrig mer at see, thi jeg døer, hvis jeg ikke blir hævnet, og jeg kan ikke blive hævnet paa anden Maade.

Pernille. Ach, ach, Frøjken! er det muligt, at...

Magdelone. Gjør, du Tosse, som Frøjkenen forlanger, saa blir hun hævnet, du blir en stor Frue, og jeg faaer de Penge, som mig er lovet.

Leonora. Jeg siger dig endnu engang, Pernille, at al min Velfærd bestaaer derudi, at du spiller din Rulle vel; du bliver i visse Maade lykkelig derved, efterdi han har store Midler.

Pernille. Ja, det er sandt. Han kan sagte være god nok til mig. Efterdi Jomfruen vil saa have det, saa skal jeg min Tro spille Komedien det bedste, jeg har lært.

Leonora. Gak du kun ind og efterlev trolig, hvad jeg har befalet dig. Jeg gaaer hen til en god Ven, som skal rejse med mig til vor Lystgaard.

De gaaer ind.

Estime, Agtelse.

Syvende Scene.

Leonora. Leander.

Leonora. Saa stor som min Kjærlighed var, saa heftig er min Forbittrelse.

Leander taler til Henrich udenfor. Som jeg siger, Henrich, nu gaaer jeg til Side lidt.

Leonora. Den, som jeg tilforn elskede som min egen Sjæl, hader jeg nu mest af alle Mennesker paa Jorden. Men hvo er det, som taler? Ach Himmel! der kommer den Forræder.

Leander. Er det ikke Leonora? Ej, gaaer Hun bort? Er Hun saa bange for mig, dydige Frøjken?

Leonora vender sig om. Velbaarne Junker, hvor skulde jeg eller Nogen være dydig? Han har jo sluget al Dyd op, saa der er Intet tilbage for Andre.

Leander. Ha ha ha, kyske Lucretia!

Leonora. Ha ha ha, kyske Joseph!

Leander. Jeg admirerer Hende, Frøjken!

Leonora. Der er ikke saadan Junker til som Han.

Leander. Kjender Hun dette Portræt, dydige Frøjken?

Leonora. Nej, ikke i hans Hænder.

Leander slængende Portrættet til hende. Se, der har Hun det tilbage.

Leonora. Kjender dydige Junker dette Portræt?

Leander. Jo desværre.

Leonora. Se, der ligger det.

Leander. Der ligger den Tobaksdose, Hun forærede mig.

Leonora. Der ligger Hans lumpne Armbaand.

Lucretia, en fornem Kvinde i det gamle Rom, der tog sig af Dage, for ikke at overleve sin Vanærelse ved en af Kongens Sønner. admirerer, beundrer.

Leander. Der ligger Hendes lumpne Stok med Guldknap.

Leonora. Og der Hans lumpne Øren-Ringe.

Leander spyttende. Der ligger den Huldskab og Troskab, I gav mig.

Leonora. Tvi, der ligger Jeres igjen.

Leander. Adieu, dydige Jomfru! hils Jere Forældre.

Leonora. Adieu, udkaarne Junker! profit die Mahlzeit.

Hun gaaer bort.

Leander. Hvilket uforskammet Kvinde-Menneske! Langt fra at skamme sig ved sin Misgjerning, hun trodser oven i Kjøbet. Men jeg faaer en tilstrækkelig Hævn, naar hun hører, at hendes nye Kjæreste blir forvandlet til en gemen Lakej.

Ottende Scene.

Arv.

Mig syntes, her var Klammeri uden for, men jeg seer Ingen. Nej, her er Ingen. Mon jeg drømte? Jeg tænker paa den forbandede Henrich, hvilken Lykke han gjør i Dag. Det er dog et Djævels Spring paa een Gang at springe lige fra et Bagbæst til en Junker. Jeg er ikke misundelig, men jeg kan ikke nægte, at om jeg paa en god Maade kunde vrikke Halsen om paa ham, saa gjorde jeg det. Thi hvad er hans Fortjenester mere end mine? Jeg har tjent ligesaa længe og trolig som han. Jeg seer ligesaa vel ud som den Slyngel. Havde jeg bleven skikket i Byen først i hans Sted, saa havde jeg maaskee kunnet gjort samme Lykke. Men just fordi jeg fik ikke det Ærende, saa er og bliver jeg en Slyngel, og

---

profit die Mahlzeit, velbekomme Maaltidet.

han blir velbaaren. Jeg vil dog holde gode Miner formedelst de 50 Rdlr., han lovede mig. Det kan ogsaa hænde sig, at jeg kan faae en Finger i Soddet med; thi den Kiselinke, som han faaer, lar sig aldrig nøje med een Mand. Havde jeg fat paa den gamle Kone, skulde jeg bestikke hende at rose mig for Jomfruen. Jeg vil see igjennem Porthullet, om jeg blir hende ikke vaer.

Niende Scene.

Henrich. Arv.

Henrich. Hvor Pokker blev Arv? Nu har jeg ham nødig. Men se! staaer han ikke der og vil lure sig ind i Huset? Ach, jeg maa blive gal.

Lister sig sagte til ham, og trækker ham tilbage efter Haaret.

Arv. A . . . .

Henrich. Vil din Hund holde din Næse herfra?

Arv. Hvad Ondt gjør jeg, Henrich?

Henrich. Fort herfra, siger jeg.

Arv. Maa jeg ikke staae paa Gaden?

Henrich. Men ikke ved dette Hus; hvis jeg fornemmer, at du kaster kun dit Øje paa Huset, skal jeg lade dig hænge udenfor Vinduerne, Andre til Skræk og Exempel.

Arv. Det har du ingen Magt til.

Henrich. Ha ha, en Mand paa en halv Tønde Guld, som jeg, skulde ikke have Magt til at lade hænge en Gaards-Karl?

Arv. Om du blev Mand paa en hel Tønde Guld, est du dog kun af Geburt en Lakej. Det er Forskjel mellem en rig Mand og en fornemme Mand.

Henrich. Aldeles ingen Forskjel. Jeg sætter, at jeg er Fuldmægtig hos en stor Herre, jeg er da kun en

---

Soddet, Suppen. Geburt, Fødsel.

ringe Person mod ham. Men om jeg nu filouterer ham fra alt hans Gods, blir jeg strax fornemmere end han, skjøndt han beholder sin forrige Titul, og jeg heder kun slet og ret Henrich som tilforn.

Arv. Ja, seer du vel, saa blir du derfor ikke fornem.

Henrich. Jo vist; thi naar jeg og min Herre siden kom i Værtskab sammen, saa gav Værten vel Herren det fornemmeste Sæde, men mig den mageligste Stol. Naar en Kapun skulde deles, fik Herren det første Stykke, men enten af Halsen eller Ryggen, men jeg med de Sidste fik Brystet; saa Herren fik Complimenter for sin Tituls Skyld, men jeg solid Ære formedelst mit Gods, og fordi jeg kunde tractere Værten dobbelt igjen. Jeg tjente, førend jeg kom til Monsieur Leander, hos en fornemme Mand, som var kommen tilagters. Den samme, erindrer jeg, blev engang inviteret paa Kaffe paa et Sted, hvor ogsaa var en rig Kjældermand. Man syntes at gjøre min Herre mest Ære, og skjænkede først for ham, men det var for at forsøge paa hans Skaal, om Kaffen havde sat sig; thi Kjældermanden fik altid den sidste Koppe, men den bedste. Aarsagen var let at fatte; thi naar Værten kom til min Herre igjen, fik han kun en Prise Tobak, men hos Kjældermanden et godt Maaltid. Du møder to Personer sammen, Arv, den ene siddende udi en Vogn, og den anden traskende udi Skarnet til Fods, skjøndt paa den Agendes højre Haand. Hvilken synes dig at være fornemst af de to?

Arv. Den, som ager.

Henrich. Det mener jeg og, skjøndt Fodgjængeren gaaer øverst. Skal man derfor kalde den mest fornem, der nyder grundigst Ære, er en rig Handværksmand altid

---

filouterer ham fra, fralister ham. Værtskab, Gjæstebud.

fornemmere end en fattig Signør. Den Ene er titular fornem, og den anden virkelig. Derfore, Arv, om jeg faaer flere Penge med denne Jomfru, end min Herre har, saa blir jeg virkelig fornemmere end han. Derfor maa du og Andre tractere mig paa anden Fod herefter.

Arv. Jeg kan dog ikke faae det i mit Hoved.

Henrich. Hør, Arv: om jeg vil give dig 20 Rdlr. mer i Løn end Leander, hvem vil du da helst tjene hos?

Arv. Da vil jeg helst tjene hos dig.

Henrich. Der blir endelig ikke af, Arv; men jeg siger kun for Exempels Skyld. Vil du holde dine Øjne fra Huset, Knægt? Fort ind, her er Adskilligt at forrette. Støder Arv ind. Det er galt nok: naar man gifter sig med saadan rig Kokette, maa man føje hende i Begyndelsen, og holde aaben Bord det første Aar; men naar jeg blir lidt gammel i Sadelen, tar jeg Skildtet ind, og min gode Frue skal siden danse efter min Pibe. Jeg maa stille mig ydmyg og føjelig an i Førstningen, indtil jeg faaer Pengene udi Hænderne; siden skal det ikke gaae hende bedre end andre slige Damer, der gifter sig paa den Maade.

Gaaer ind.

Tredie Act.

Første Scene.

Leonora. Magdelone.

Leonora. Saa det er ganske klappet og klart, Magdelone?

Signør (Seigneur), Herre.

Magdelone. Ja, de ere alt Ægtefolk, som Ingen kan skille fra hinanden.

Leonora. Og du saae selv, at de bleve sammenviede?

Magdelone. Ja, med disse mine Øjen. Men der vil ligge et Fandens Hus, naar han fornemmer, at det er en Tjeneste-Pige, han har faaet.

Leonora. Det vil ikke sige. Hvis hans Midler ikke var, saa var hun endnu den liderlig Karl alt for god; men jeg kan tænke, at det er en hel Hob for saadan fattig Tjeneste-Pige at blive en fornemme Frue. Men hvor er Leander nu?

Magdelone. Han tog Afsked strax efter Vielsen, og lovede at komme igjen mod Aftenen at føre sin nye Brud bort.

Leonora. Ha ha ha! Se, at du kanst skaffe mig Pernille herud.

Magdelone. Ja, jeg skal strax bringe hende hid. Men jeg haaber, Frøjkenen holder hende til at blive ved sit Løfte; thi hun har forsikkret mig om 400 Rdlr. for min Umage.

Leonora. Hun skal nok holde sit Løfte.

Magdelone. Nu gaaer jeg ind at hente hende.

Leonora. Har jeg lidet Spot og Fortræd, saa har jeg og faaet en anselig Hævn. Han skjæmte sig ikke engang ved sin Gjerning, da han talede med mig, men foragtede og beloe mig oven i Kjøbet. Det er jo den største Grad af Liderlighed, et Menneske kan forfalde til. Nu veed jeg ikke, paa hvad Fod jeg skal tractere Pernille. Jeg faaer vel kalde hende Frue. Thi den første Bog, saadanne Tøjter læser, naar de ere komne i Velstand og Højhed, er Rangs-Forordningen. Men der kommer hun.

---

tractere, omgaaes.

Anden Scene.

Leonora. Pernille. Magdelone.

Leonora. Jeg maa dog forsøge først, om hun er bleven storagtig. Nu, Pernille, hvor gaaer det?

Pernille seer surt og svarer Intet.

Leonora. Hvorledes er Sagerne avanceret, min kjære Frue?

Pernille. Ach, jeg takker Frøjkenen for Efterspørsel. Vi ere alt ægteviede Folk. Om en halv Time kommer han og henter mig bort til al sin Herlighed.

Leonora. Nu, det er mig kjært, jeg gratulerer.

Pernille. Men har Frøjkenen været paa Lystgaarden imidlertid?

Leonora. Nej, jeg betænkte mig. Jeg lod en Expres gaae til min Far for at faae ham des hastigere hid; jeg troer nok, at han vil være her dette Øjeblik.

Magdelone. Men jeg er bange, at naar han faaer Sammenhængen at vide, at han løber fra dig, Pernille.

Pernille. Naar Frøjkenen kalder mig Frue, saa kanst du ogsaa vænne din Mund dertil, Magdelone; nu er jeg kommen i den Stand. Enten han løber bort eller ej, saa er jeg dog virkelig viet til ham.

Leonora. Hvor vil han løbe hen? Han har jo sit faste Gods, han skal nok holde Trop.

Pernille. Men det er nu at tage i Betænkning, om jeg skal lade ham vide min Tilstand i Aften, førend jeg gaaer til Sengs med ham.

Leonora. Det maa skee, ligesom min Far finder for godt. Han vil være her i et Øjeblik; lad os gaae ind saa længe.

Tredie Scene.

Leander. Henrich.

Henrich. Jeg blues dog ved det, Herre, naar jeg tænker derpaa, hvorvel jeg har gjort det efter Herrens Ordre.

Leander. Tro mig, Henrich, at det er den største Tjeneste, du nogen Tid har gjort mig.

Henrich. Men det var dog Herrens forlovede Brud.

Leander. Just derfor vilde jeg have hende straffet. Havde jeg ikke faaet Hævn paa hende selv, saa havde jeg forgrebet mig paa hendes Far, som har villet binde mig et Menneske paa Ærmene af den Natur.

Henrich. Men har hun virkelig Midler?

Leander. Hun har store Midler efter sin Moder alene, som hendes Fader ikke kan forholde hende. Men jeg kan vidne for Himmelen, at jeg saae ikke efter hendes Velstand, men alene hendes Person. Dersom du havde seet, Henrich, med hvilken Ærbarhed hun førte sig op i sin Faders Hus, da jeg var der, skulde du have villet forsvoret, at hun var af den Natur.

Henrich. Det er ikke at beskrive, hvordan de Fruentimmer kan forstille sig. Men jeg skal nok holde hende i Tøjlen, naar jeg blir lidt gammel i Sadelen. Jeg skjælver, naar jeg tænker paa hendes Far. Jeg er bange, at han lægger Haand paa mig og lader mig arrestere.

Leander. Det har ingen Fare. Jeg taler først med Seigneur Jeronimus, og besværger mig over hans Datters hæslige Opførsel. Derpaa skal du komme ind i dine Lakej-Klæer og fortælle ham hele Historien. Enten blir han da ophidset mod dig og vil hævne sig, saa skal jeg tage dig i Forsvar som en ærlig Mand,

eller han slaaer Haanden af sin Datter og lar hende løbe, hvilket er troligst. Saa beholder hun dog sin Møderne-Arv. Men hvorledes kom du fra hende igjen?

Henrich. Da Vielsen var skeet, tog jeg Afsked for en Times Tid, og lovede mod Aftenen at komme igjen for at bringe hende til mit Hus. Det var med stor Møje, at hun vilde give mig saa lang Tid; thi hun er saa forliebt som en Rotte, og jeg troer, at hun tæller hvert Minut, medens jeg er borte.

Leander. Ach, det er en forskrækkelig Historie. Efterkommerne vil holde det for en Fabel. Men der seer jeg Seigneur Jeronimus komme; løb du ind og ifør dig i dine Lakej-Klæer, indtil jeg har dig nødig.

Fjerde Scene.

Jeronimus. Leander.

Jeronimus. Min Datter lader mig ved en Expres vide, at jeg maa strax komme til Byen. Jeg kan ikke begribe, hvad det vil sige. Mon hun er bange, at hun ikke tidlig nok skal komme i Brude-Seng? Men der seer jeg Monsieur Leander. Hans Tjener, min kjære Svigersøn! vi to vil nok een Vej. Har han talt med min Datter, siden hun kom til Byen?

Leander. Ja, jeg har.

Jeronimus. Men hvorfor skikker hun Expres efter mig?

Leander. Det maa hun vide. Hun maa have Noget at aabenbare sin Far, som ligger hende paa Hjertet.

Jeronimus. Det er meget. Skulde I ikke vide det?

Leander. Nej, vi har kun talt meget kort sammen.

Jeronimus. I fik vel ikke Stunder at tale meget sammen for Kyssen. Det er og en evig Slikken med Jer forliebte Folk.

Leander. Nej, det gik dog denne Gang temmelig lovlig til.

Jeronimus. Ja, jeg troer det nok. Havde jeg kun Hundrede Daler for hvert Kys, I har faaet, siden hun kom til Byen, saa var jeg en rig Mand.

Leander. Sig ikke det, Seigneur Jeronimus.

Jeronimus. Men ret Alvor: hvorfor skikkede hun Bud efter mig?

Leander. Det er mig min Tro ganske uvitterligt.

Jeronimus. Det er noget Skalkeri, som I har overlagt med hinanden, men jeg faaer nok at vide det, naar jeg taler med hende selv.

Leander. Det tvivler jeg ikke paa.

Jeronimus. I er maaskee bange, at I skal ikke tidlig nok komme i Brude-Seng?

Leander. Jeg min Tro ikke; om hun længes saa meget derefter, det skal jeg lade være usagt.

Jeronimus. Jeg troer det nok; ligesom I i alle Maader er ikke ligesaa forliebt som hun. Ha ha ha! Kom, lar os gaae ind.

Leander. Jeg har i det Hus ikke at bestille.

Jeronimus. Ej, nu er ikke Tid at skjemte, Aftenen er for Haanden. Kom, lad os gaae ind. I har noget Pudseri fore, ha ha ha! men Alting har sin Tid.

Leander. I faaer virkelig en forbandet Hob Pudseri at høre, naar I taler med hende selv.

Jeronimus. Jeg troer ikke, at hun har ilet med Vielsen, førend jeg kom?

Leander. Jo, hun har min Tro.

Jeronimus. Ej, det vilde jeg min Tro dog ikke skulde være skeet. Det er jo forbandet hidsig at gaae til Værks. I kunde jo have biet, til jeg kom.

Leander. Taler I til mig? Jeg har min Tro ingen Del derudi.

Jeronimus. Hvad Pokker er det for Harcelering?

Leander. Er der noget harceleret, saa er det alene paa hendes Side.

Jeronimus. I siger jo først, at I har kun talet ganske kort med hende, og nu siger I, at . . .

Leander. Ja, det er sandt, det var ganske kort, men des mer kjærligt; thi de sidste Ord, jeg havde den Ære at sige hende, var disse: Gak Fanden i Vold, dit Skarn.

Jeronimus. Hvad Pokker er dette, Svigersøn? Man kan jo blive gal over saadan Tale.

Leander. Min Herre, det Ord Svigersøn skurrer forbandet i mit Øre. Forskaan mig for den Titul.

Jeronimus. Hvad? har I ikke begjæret min Datter?

Leander. Jo, det nægter jeg ikke.

Jeronimus. Er I ikke bleven forlovet med hende?

Leander. Det nægter jeg heller ikke.

Jeronimus. Er I ikke da min Svigersøn?

Leander. Det nægter jeg aldeles.

Jeronimus. I kan Fanden ikke nægte det. Vil I gaae derfra, saa skal jeg spille med Jer, saa længe I har en Skilling i Pungen.

Leander. I kommer tilkort, Seigneur Jeronimus, I taber Sagen. Den er alt tabt.

Jeronimus. Hvorledes skulde jeg tabe den Sag?

Leander. Det faaer I at høre, naar I taler med Jer Datter.

Jeronimus. Jeg mærker nok, at der er kommen Misforstand imellem Jer.

Leander. Ja, det er vist ungefær saa.

Jeronimus. Men hvori bestaaer den Misforstand?

---

ungefær, omtrent.

Leander. Min Herre, jeg vil ikke forekomme Hans Datter i at fortælle det. I faaer tilstrækkelig Underretning af hende selv.

Jeronimus. Det skal jeg strax faae at vide. Men jeg er vis paa, at min Datter ikke har givet Anledning dertil; thi jeg skulde ikke rose mit eget Barn, hun er alt for sagtmodig og dydig dertil.

Leander. Hun er Dyden selv.

Jeronimus. Hvad Fanden er det da for Capricer, Svigersøn?

Leander. Monsieur, jeg beder, Han forskaaner mig for . . . .

Jeronimus. Hvad Pokker er dog dette? Jeg maa strax ind for at hjælpes af Drømmen.

Femte Scene.

Leander.

Jeg vil, at hun skal aabenbare Historien for ham selv; thi den kan dog ikke længe dølges. Han gir hende et Par Ørefigen, og lar hende løbe med hendes Lakej; thi der er ikke Andet ved at gjøre. For mig maa han ellers gjøre, hvad ham lyster, nok er det, at jeg har faaet en anselig Hævn. Nu vil jeg ind og holde Henrich i Beredskab, thi dersom hun har ikke aabenbaret det, skal han. Ach, havde jeg ikke elsket hende saa højt, saa havde min Hævngjerrighed ikke været saa stor.

Gaaer ind.

Sjette Scene.

Jeronimus. Leonora.

Jeronimus. Nej, kom kun her ud, at vi kan tale i Enrum sammen. Men jeg seer, han er alt borte.

Capricer, Luner.

Leonora. Hvem er borte?

Jeronimus. Leander.

Leonora. Det troer jeg nok; hans onde Samvittighed tillader ham ikke at bie.

Jeronimus. Hvad Pokker er dette for Misforstand, som er kommen Jer imellem? Han blir vred, naar jeg kalder ham Svigersøn. Han vil ikke sige mig Aarsagen selv, men har viset mig hen til dig for at faae Oplysning i denne Sag.

Leonora. Han skjæmmer sig ved sin Misgjerning, og derfor vil heller, at jeg skal sige det.

Jeronimus. Jeg kunde ikke mærke Andet, end han havde en god Samvittighed, og tillagde dig Skylden.

Leonora. Historien er denne: Da jeg kommer til Byen, finder jeg Pernille meget stadselig oppudset. Jeg blir forskrækket derved, og spør om Aarsagen. Da bekjender hun for mig, at Leander har gjort Elskov til hende i Formiddag og lovet hende Ægteskab. Men jeg kunde ikke troe det, førend Historien blev stadfæstet af den gamle Magdelone, som boer i vor Baggaard, og jeg saae paa Pernilles Finger Leanders Ring, som jeg kjendte igjen.

Jeronimus. Ej, kan det være muligt, at en Herre af hans Stand og Vilkaar har villet tage en Tjeneste-Pige?

Leonora. Han har ikke alene villet tage hende, men er virkelig viet til hende. Men han veed endnu ikke, at hun er en Tjeneste-Pige; thi som hun havde mine Klæder og Mobilier i Hænder, har han bildt sig ind, at det var en rig Jomfru.

Jeronimus. Det er den forskrækkeligste Historie, jeg har hørt min Livs Tid. Men har du kunnet mærket saadan Liderlighed af ham tilforn?

Leonora. Hvis jeg havde mærket saadant, havde

jeg ikke bundet mig til ham. Jeg saa vel som min Far har holdet ham for en ærlig og fornuftig Kavaler, og vi kunde ikke fatte andre Tanker om ham af den Conduite, han førte i vort Hus.

Jeronimus. Det er sandt. Jeg var ganske forliebt i hans Dyder.

Leonora. Saaledes kan Folk forstille sig. Men han er bleven tilstrækkelig straffet; thi naar det blir kundbar, at hans Brud er en Tjeneste-Pige, blir han Fabel over det hele Land.

Jeronimus. Ingen Straf er saa stor, han har jo fortjent den større.

Leonora. Jeg har selv arbejdet paa at befodre dette Ægteskab mellem ham og Pernille.

Jeronimus. Du har gjort Ret, min Datter.

Leonora. Thi hvis jeg havde ikke faaet den Hævn, havde jeg døet af Sorg og Forbittrelse. Men nu gir jeg mig tilfreds og takker Himmelen, der har befriet mig fra at falde udi saadan liderlig Persons Hænder.

Jeronimus. Men der seer jeg, han kommer ud af Huset; jeg vil hen og afmale ham hans Dyder.

Leonora. Og jeg gaaer ind saa længe; thi jeg kan ikke taale at see ham for mine Øjen.

Hun gaaer ind.

Syvende Scene.

Jeronimus. Leander.

Jeronimus. Velkommen igjen, Monsieur! Nu har jeg faaet Historien at vide.

Leander. Er det ikke en skjøn Historie?

Jeronimus. Jo, Monsieur. Jeg hører, at I er ganske uskyldig.

Conduite, Opførsel.

Leander. Ja, hvad andet?

Jeronimus. Det er en liderlig Gjerning.

Leander. Jeg condolerer Ham, som er hendes Far.

Jeronimus. Og jeg gratulerer mig, at det er saa gaaet.

Leander tagende paa Hatten. Profit die Mahlzeit.

Jeronimus tagende ogsaa paa Hatten. Jeg maa sige til ham: Profit die Mahlzeit. I er en fed Karl, Monsieur.

Leander. Hvordan jeg er, saa var jeg for god for Hans Datter, og om der er ringeste genereuse Blods-Draabe i Jer, saa maa I tilstaae mig det Samme, om I ellers har hørt Historien.

Jeronimus. Jo, jeg har hørt Historien. Men Nachspillet blir det artigste.

Leander. Ja, det er sandt, Nachspillet blir det artigste.

Jeronimus. Om I intet Reb har at hænge Jer udi, vil jeg laane Jer et, men med Condition, at I flyer mig det igjen, naar I har brugt det.

Leander. Bilder I Jer ind, at det er en Forlis for mig, og at jeg hænger mig af Sorg, fordi jeg fik ikke Jer Datter? Nej tværtimod, jeg glæder mig derover.

Jeronimus. Jeg tvivler ikke derpaa nu mere, efterdi jeg har lært at kjende Jer Liderlighed.

Leander. I er selv liderlig, som er hendes Forsvar. Hvad jeg har gjort, det har jeg gjort for at hævne mig, og al Verden vil sige, at jeg har gjort Ret.

Jeronimus. Hvad Ondt havde da min Datter gjort?

---

condolere, bevidne sin Deltagelse i en Sorg. genereuse, ædle. Nachspillet, Efterspillet.

Leander. Intet, intet! Det er jo kun en Bagatelle, at bryde sit Løfte og gifte sig med en Andens Dreng.

Jeronimus. Gid du faae en Ulykke, din Spilfugl! Det kalder jeg den højeste Grad af Liderlighed, først at bedrive en Misgjerning, og siden at tillægge en ærlig Jomfru det, han selv har gjort. Fy for Tusind Djævle! I er ikke værd at leve.

Leander. Jer dydige Datter har lagt dette til sine andre Misgjerninger, at hun har faaet sin Far til at løbe med Limstangen.

Jeronimus. Det er Løgn i Jer Hals. Jeg siger, at I er virkelig gift med min Pige Pernille, og at I forlovede Jer med hende i Formiddag.

Leander sagte. Ha ha! Hvilken Voxnæse de har sat paa den gamle Mand derinde! Men det er kun Galgenfrist for dem. Højt. Jeg skal strax hjælpe Jer af Drømmen. Henrich og Arv! kommer herud.

Ottende Scene.

Leander. Henrich. Jeronimus. Arv.

Leander til Henrich. Henrich, her er din Svigerfar, som du maa insinuere dig hos.

Henrich paa Knæ. Ach gunstige Hr. Svigerfar! jeg . . . .

Jeronimus. Hen i Daarekisten, din Hund! Er jeg din Svigerfar?

Henrich. Jeg er kun en ringe Tjener, og derfor vil blive Ham des lydigere Svigersøn.

Jeronimus. Se der, Kammerat, der har du 8 Skilling. Gak fra mig. Jeg altereres ved at tale med galne Folk. Jeg har nok i mit Hoved alligevel.

Dreng, Tjener, Karl. Spilfugl, Gjøgler, eller snarere: liderlige Fugl. insinuere, indynde. altereres, bliver forstyrret, forvirret.

Henrich. Ach, jeg beder ydmygst om Forladelse.

Jeronimus. Bed vor Herre om Forladelse, der har straffet dig paa Forstanden. Du har intet Ondt gjort mig, det jeg veed.

Henrich. Jo, jeg har gjort Noget, som vil opvække Ham til Vrede; men enhver ærlig Karl, der havde været saa fristet som jeg, havde gjort det Samme.

Jeronimus. Ja, jeg kan nok mærke, at du har Fristelser; jeg ynker dig og vil have alle saadanne vankelmodige Mennesker daglig i mine Bønner.

Henrich. Jeg fattes min Tro Intet paa Forstanden, men . . . .

Jeronimus. Dig fattes Intet paa Forstanden, men du har nogle Svin paa Skoven. Jeg er kommen her ind i Byen i Dag ligesom i en Daarekiste. Gak fra mig, Menneske. Der har du 8 Skilling.

Henrich. Det er alt for slet Udstyr med sin eneste Datter.

Jeronimus. Hvor Hjernen løber om paa det stakkels Menneske! Himlen være med dig, ung Karl. Gak hen og holdt Snak med den Kavaler, som der staaer, han er heller ikke rigtig i Hovedet.

Henrich. Det er min Herre, han tar mig nok i Forsvar.

Jeronimus til Leander. Er det Jer Tjener?

Leander. Ja, det er min Tjener; han fattes slet Intet paa Forstanden.

Jeronimus. Det er mig kjært, at I holder ham at være klog. Nu mærker jeg, at den Misgjerning, I har gjort, er bedrevet udi Raseri; thi intet Andet kan undskylde Jer.

---

vankelmodige, forstyrrede.

Leander. Hvor gal han er, saa er han dog ved sin Forstand alene bleven Jer Svigersøn.

Jeronimus. Net saa! Det blir alt bedre og bedre. Adieu, I kloge Mænd allesammen!

Han vil gaae, men Arv gaaer efter, holdende ham tilbage.

Arv. Ach gunstige Herre! jeg vil bede om en Ting.

Jeronimus. Hvad vil du?

Arv. At Henrich maa holdes til at betale mig de 50 Rdlr., han lovet mig.

Jeronimus. Hjertelig gjerne. Betaler til denne Slyngel Tusinde Rdlr., om I vil, I andre Skabhalse.

Leander. Hør, min kjære Seigneur Jeronimus, jeg undskylder Eders Adfærd og underlige Lader; thi Historien, som er passeret, er saa særdeles, at den kan forvirre den stærkeste Hjerne. Jeg var i samme Tilstand som Han, da jeg først fik det at vide. Hav Taalmodighed at høre Historien udi kort Begreb, og døm saa siden, om jeg har gjort Uret eller ej.

Jeronimus. Jeg kan sagte høre Historien. Nu, hvad er det?

Leander. Jer Datter beskylder mig jo at have brudt mit Løfte, lovet hendes Pige Ægteskab i Formiddag og ladet mig siden i Eftermiddag vie til hende; naar jeg nu kan bevise, at jeg ikke har været 3 Timer udi Byen, vil I da troe det, som Jer Datter tillægger mig?

Jeronimus. Naar I kan bevise mig det, saa faaer jeg vel at troe Jer. Men det er just Knuden at bevise det.

Leander. Holder Han ikke Monsieur Leonard for en ærlig og sanddru Mand?

Jeronimus. Jo, han er en brav Mand, og derforuden min gode Ven.

Leander. Arv, spring strax hen til Monsieur Leonard, og bed ham i Øjeblikket komme til mig.

Arv gaaer.

Leander. Monsieur Leonard skal kunne ved sin Ed bekræfte, at jeg udi en Maaned ikke har været i Byen, førend Klokken 2 i Eftermiddag.

Jeronimus. Tør Monsieur Leonard bekræfte det, saa veed jeg ikke, hvad jeg skal sige.

Leander. Hav Taalmodighed, til han kommer, og hør videre Historien. Denne Tjener havde mine Klæer og Sager i min Fraværelse under Hænderne, og af lutter Kaadhed, som han gjør sin Ed paa, førte sig op i min Eqvipage for at agere en fornemme Mand. Jer Datter, som nogle Dage har været i Byen....

Jeronimus. Jeg veed ikke, om hun er kommen i Dag eller for nogle Dage siden; thi hun er rejst hid fra Hovedgaarden, og jeg kom i Dag til bestemte Tid fra min Lystgaard.

Leander. Jo, Hr. Jeronimus, hun har været her til hendes Ulykke nogle Dage. Hun har seet denne min Tjener nogle Gange i sin Stads og forliebet sig i ham.

Henrich. Jeg kan sværge, at det var Noget, som jeg aldrig tænkte paa. Men hun gav mig selv Anledning, og satte en gammel Koblerske ud paa mig, som stævnede mig til hende i Formiddag, hvor vi forlovede os sammen og bleve copulerede i Eftermiddag. Det er just Aarsagen, hvorfor jeg faldt i Knæ og bad om Forladelse.

Leander. Han skal befinde, Hr. Jeronimus, at Sagen er saaledes.

Jeronimus. Alt det, I fortæller om hende, fortæller hun om Jer.

Leander. Det gaaer saa gjerne til: naar En har

bedrevet en Misgjerning, søger den at skyde den paa en Anden. En ond Samvittighed og Frygt for hendes Fars Fortørnelse har bragt hende til at forvende Historien saaledes.

Niende Scene.

Leonard. Jeronimus. Leander. Henrich. Arv.

Leonard. Nu, hvad Nyt? Se, her finder jeg ogsaa Seigneur Jeronimus. Velkommen til Byen!

Jeronimus. Min kjære Hr. Leonard, Han er en Mand, som jeg haaber siger Sanden. Vi har havt Bud efter Ham for at faae Oplysning i en Sag.

Leonard. Hvad er det for en Sag?

Jeronimus. Jeg vilde vide af Ham, naar Monsieur Leander kom til Byen.

Leonard. Ha ha ha! Der kan jo Ingen bedre sige det end Monsieur Leander selv. Kanst du ikke selv erindre, Monfrere, naar vi kom til Byen?

Leander. Jeg kan nok erindre det, men jeg staaer ikke til Troende. Sig ubesvæerget, Monfrere: har vi været nogle Dage i Byen, eller kom vi først i Dag?

Leonard. Hvad Pokker er det for Spørgsmaal? I veed jo vel, at vi kom i Dag.

Leander. Kom vi i Formiddag eller Eftermiddag?

Leonard. Det var Formiddag for os, efterdi vi ingen Mad havde faaet, men ellers var Klokken over 2. Men hvad tjener slige Spørgsmaal til?

Leander. De tjener til at afviske den hæsligste Skamflek, som nogen ærlig Mand kan sættes paa. Historien er denne....

Jeronimus. Min Herre, repeter ikke Historien

---

ubesvæerget, uden Betænkning. repeter, gjentag.

oftere for mig. Jeg har nok. Jeg troer Manden paa hans Ord.

Leonard. Monfrere Leander og jeg har været otte Dage sammen paa Landet, og vi komme til Byen i Dag Klokken 2. Det er Noget, som jeg med Ed vil bekræfte, og om det ikke kan hjælpe, oplyse ved flere Vidner.

Jeronimus. Min Herre, jeg holder Ham for en af de sanddrueste Mænd, jeg kjender. Her behøves ingen Ed og andre Vidnesbyrd. Jeg mærker, at min Dotter har løjet, og at eftersom hun er mægtig til at gjøre saadant, at hun ogsaa har kunnet forfalde til det Andet.

Leander. Vil I kun herefter agte bedre, hvad Jer Mund siger! Er jeg nu gal? Er jeg et Skarn? Er jeg liderlig? Da jeg kom til Byen, var alt denne hæslige Forlovelse skeet. Jeg kræver Himmelen til Vidne, med hvilken Sorg og Forbittrelse mit Hjerte blev bespændt, da jeg hørte det; der var intet andet Middel for mig til Hævn end at lade min Tjenere fare fort i denne Sag.

Jeronimus. Ach ach! I kunde dog for min Skyld have hindret hende at gjøre saadant skammeligt Parti, omendskjøndt I selv havde Aarsag at forlade hende.

Leander. Min Herre, det er kun en ringe Tjener, men han er hende dog alt for god.

Henrich. Ach min kjære Svigerfar! forlad hende det, og tag os begge til Naade.

Jeronimus. Jeg skal lade hende indspærre og dig hænge.

Leander. I skal ikke rykke et Haar af hans Hoved.

Jeronimus. Nej, men jeg skal lade rykke hele Hovedet af paa een Gang.

Leander. Han har intet Ondt gjort; hun har forført ham.

Henrich. Enhver er jo Tyv i sin Næring. Her er dog Lands Lov og Ret.

Jeronimus. Ja, det er sandt, men til din Ulykke.

Henrich. I kan dog ikke forholde hende sin Møderne-Arv.

Jeronimus. Som jeg siger, i Morgen skal du være hængt.

Leander. Det skal vi trækkes om. Jeg skal lade Jer stævne for det Første, der har villet binde mig saadan vanskabt Fruentimmer paa Ærmene. Kom, Monfrere Leonard, ind til mit, saa skal jeg fortælle dig hele Historien.

De gaaer ind.

Tiende Scene.

Jeronimus. Leonora.

Jeronimus bankende paa sit Hus. Hej! lad Leonora komme ud alene. Jeg vil først give hende min Forbandelse og siden lade hende indspærre.

Leonora. Nu, hjerte Papa, har han bekjendt?

Jeronimus. Kom hid, lad mig vrie Halsen om paa dig, din Misdæderske.

Leonora. Ach Himmel! hvad er nu paa Færde, Papa?

Jeronimus. Papa, Papa! er jeg din Papa? En af vore Porthunde, Soldan eller Fajrfax, maa have gjort dig, thi du est ikke Menneske.

Hun græder.

Gid du faae Skam, din slemme Skjøge, med din Krokodils-Graad! Jeg skal lade dig sætte i et Bur til

Spectacle for alle Mennesker og lade mine Tjeneste-Folk tage Penge for at lade dig see.

Leonora. Ach! jeg kan ikke mere. I maa vide, at om jeg Tusind Gange er Jer Datter, saa strækker Jer Myndighed ikke sig saa vidt. Slige Ord er større, end en Herre kunde tale til sin Slavinde.

Jeronimus. Eja, tør du endnu pukke?

Leonora. Hvad har jeg gjort? Jeg trodser Jer og alle Mennesker at sige mig Noget paa mit Navn og Rygte. Jeg veed, hvad Lydighed jeg er min Far skyldig, men ..... Ach Himmel! jeg skikker Bud efter min Far for at have Trøst af ham i min store Ulykke, men blir oven i Kjøbet tracteret som et umælende Creatur.

Jeronimus. Har du vel fortjent anden Tractement, der har skikket dig saaledes?

Leonora. Hvad har jeg da gjort?

Jeronimus. Alt, hvad du har fortaalt om Monsieur Leander, ere dine egne Gjerninger. Du har brudt dit Løfte, du har af Løsagtighed giftet dig med en gemen Karl, og oven i Kjøbet kommet mig til at løbe med Limstangen og ophidset mig mod en ærlig Mand.

Leonora. Ach ach! mit Hjerte maa briste af Forbittrelse. Tør han fortælle saadant om mig? Tør han nægte, hvad han nylig har bedrevet?

Jeronimus. Jo, han har Aarsag at nægte det, som han kan bevise at være Løgn. Monsieur Leonard har med Ed bekræftet for mig, at Leander har i en Maaned ikke været her i Byen, og at han først kom hid Klokken 2 i Eftermiddag.

Leonora. Ach ach! jeg kan ikke mer. Pernille og Magdelone! kommer hid ind.

Spectacle, Skuespil, Forlystelse.

Ellevte Scene.

Leonora. Jeronimus. Pernille. Magdelone. Siden Notarius.

Leonora. Ach! kommer og vidner om min Uskyldighed. Leander tillægger mig sin egen Misgjerning, og tør sige for min Far, at han er nylig kommen til Byen.

Pernille. Saa maa det have været hans Gejst, som forlovede sig med mig i Formiddag og gav mig denne Ring.

Magdelone. Jeg kan med Ed bekræfte det Samme.

Jeronimus. Og han beviser med brave, sandfærdige Folks Vidnesbyrd, at den Historie er ham paadigtet.

Magdelone. Men, Herre! Notarius, som skrev Ægteskabs-Contracten, er endnu her i Huset; ham maa I vel troe, om I holder os Andre for Løgnere. Jeg skal bringe ham hid. Gaaer.

Jeronimus. Hvis Notarius ogsaa vidner med Jer, saa veed jeg ikke, hvad jeg skal sige. Men jeg vil høre det først, førend jeg troer det. Men jeg er bange, at det er kun Udflugter. Bliver I kun tilstede, I skal ikke gaae mig af Hænderne.

Leonora. Jeg har alt for god Samvittighed, at jeg skulde flygte.

Jeronimus. Ach ach! Gid det var saa vel, gid det var saa vel!

Magdelone kommer med Notarius.

Notarius. Hvad har min Herre at befale?

Jeronimus. Hr. Notarius, jeg besvær Ham at sige mig oprigtig, hvad det er for Personer, som i Dag har sluttet Ægteskab udi dette Hus.

Notarius pegende paa Pernille. Min Herre, der staaer Bruden. Hun kan sige det bedst.

Jeronimus. Med hvem er hun gift?

Notarius. Med en ung Herre, som boer her lige over.

Jeronimus. Det kan ikke være saa, Hr. Notarius; thi . . . .

Notarius. Og jeg siger, at det virkelig er saa. Mener I, at en Mand af min Character lyver eller spiller Gjæk udi Sager, som angaaer mit Embede?

Magdelone. Jo, min Sjæl er hun virkelig gift med Leander, nu svor Magdelone og jeg.

Tolvte Scene.

Leonard. Personerne af forrige Scene.

Leonard. Adieu, Monfrere! Giv dig tilfreds, du est bleven tilstrækkelig hævnet. Det var en forbandet Historie.

Jeronimus. Se, der er Monsieur Leonard, som vidner mod Jer andre.

Leonora. Tør I understaae Jer at sige, Monsieur Leonard, at Leander først kom til Byen i Eftermiddag?

Leonard. Tør I understaae Jer at nægte det?

Leonora. Her er Bevis mod Jer, at han har forlovet sig med min Pige i Formiddag.

Leonard. Og jeg kan gjøre min Ed paa, at han i Formiddag var 2 Mile herfra.

Notarius. Tag Jer vare, Monsieur, hvad I siger. Jeg har i Dag skrevet Ægteskabs-Contract mellem ham og denne Jomfru.

Leonard. Det er sært. Jeg har endnu ikke været greben udi Løgn. Vil I ikke troe mig paa min Ed, saa skal jeg skaffe en halv Snes Vidner.

Jeronimus. Ach Himmel! hvad er dog dette for Kogleri? Min Datter beskylder Leander for Utroskab.

Leander beskylder hende for det selv Samme. Her er vigtige Vidner mod hende. Her igjen er vigtige Vidner mod ham. Ach, hvor skal jeg da faae Oplysning i denne Sag?

Leonard. Hr. Jeronimus, her er ingen anden Middel til Oplysning, end at vi confronterer begge Parterne sammen. Jeg vil døe paa, at her er Irring. Blir I kun Alle her. Jeg skal skaffe Leander med hans Folk herud. Gaaer ind at hente dem.

Notarius. Jeg er min Tro ogsaa af de Tanker, at her er noget Koglerie under; thi Sagen er ellers ubegribelig.

Trettende Scene.

Leander. Henrich. Arv. Leonard. Jeronimus. Leonora. Pernille. Magdelone. Notarius.

Leonard. Værer nu Alle stille og lar mig raade. Taler først til Pernille. Hør, tør I tilstaae, at denne gode Herre har gift sig med Jer?

Pernille. Nej, Monsieur, det har jeg aldrig sagt. Den Herre kjender jeg ikke. Det er en anden.

Leonard. Og du, Henrich, tør du tilstaae, at du er gift med denne gode Frøjken?

Henrich. Nej, Monsieur, jeg kjender hende ikke. Men der staaer min Kjæreste, som jeg nu maa aabenbare mig for og bede om Forladelse. Falder i Knæ for Pernille. Ach Eders Velbaarnhed! fortørnes ikke over, at I seer mig fra en stor Herre forvandlet til en Lakej. Betænk, at vi ere alle Mennesker, at I selv har givet mig Anledning til denne dristige Gjerning. Jeg havde dog ikke dristet mig dertil, hvis jeg tilforn havde vidst, at

---

confrontere, bringe Parterne i en Sag sammen, for at forhøre dem samtidig. Irring, Misforstaaelse.

Eders Velbaarnhed var forlovet med min Herre Leander, og at denne Mand, som jeg mest frygter for, var Eders Velbaarnheds Fader.

Pernille. A . . . . est du den Junker, jeg er gift med?

Hun rykker ham i Haaret.

Henrich. A . . . . spar mit Liv, Eders Velbaarnhed.

De Andre skiller dem ad og holder paa Pernille.

Pernille. Ach, hører en særdeles Historie! Jeg tænkte at narre ham, men har narret mig selv. Jeg tænkte, at det var en stor Herre, eftersom jeg saae ham i sin Herres Klæer, og derfor betjente mig af Frøjkenens Klæer og Meubler for at gjøre min Lykke. Ach Himmel! er det muligt, at jeg af en stor Frue skal i Hast forvandles til en Lakej-Kone?

Henrich. Gid du faae en Ulykke! Est du en Tjeneste-Tøs?

De leer Allesammen.

Pernille gir ham et Ørefigen. Det er for dine to Herregaarde.

Henrich gir hende et igjen. Det er for din Møderne-Arv.

Pernille gir ham end et. Det er for din Søster, Frøjken Fikke.

Henrich gir et igjen. Og det er for din Adelskab.

Hun faaer Henrich i Haaret; han river Huen af hende. De Andre skiller dem ad.

Leonard. Holder stille, og oplyser en Sag, hvorudi Jer Herskab er saa højt interesseret.

Pernille. Ach, lad mig rive hans Øjen ud først!

Henrich. Ach, lad mig vride hendes Hals af Led først!

Jeronimus. Jeg befaler dig at holde stille og sige os Sammenhængen.

Pernille. Jeg tænkte, at den Rakker-Knægt var en stor Herre.

Henrich. Og jeg tænkte, at det Bakkelse-Bæst var en rig Frøjken.

Pernille. Jeg saae nok, at det var en Nar.

Henrich. Jeg saae nok, at hun var koket.

Pernille. Men just hans Naragtighed opmuntrede mig dertil.

Henrich. Og just hendes Koketagtighed opmuntrede mig dertil.

Pernille. Han førte sin Herres Navn, og lod sig kalde Leander.

Henrich. Hun førte sin Frues Navn, og lod sig kalde Leonora.

Pernille. Men nu mærker jeg, at han er kun en Skovisk.

Henrich. Og nu mærker jeg, at jeg har ladet mig vie til en Trappe-Tøs.

De vil slaaes igjen, men stødes tilbage.

Leonard. Se der, Børnlille, nu hører I, hvad som har givet Aarsag til denne Krig. Hen og fornyer Jer Venskab og beder hinanden om Forladelse.

Leander paa Knæ for Leonora. Allerkjæreste Jomfru, jeg bekjender at have syndet grovelig imod Hende; thi Intet udi Verden burde have bragt mig til at tvivle om Hendes Dyd. Men mit Hoved blev forvirret af denne underlige Historie.

Leonora ogsaa paa Knæ. Ach kjære Leander! jeg beder ogsaa med grædende Taare om Forladelse.

Leander. Havde min Kjærlighed ikke været saa stor, havde ogsaa min Forbittrelse ikke gaaet saa vidt.

MARSTRAND fc THIELES BOGTRYKKERI. ROSENSTAND sc.

Henrik og Pernille, 3die Act 13de Scene.

Leander: Havde min Kjærlighed ikke været saa stor, havde ogsaa min Forbittrelse ikke gaaet saa vidt.

Leonora. Havde jeg ikke elsket Ham saa inderlig, havde jeg ikke tænkt paa saadan Hævn.

Leander. Vil Hun da forlade mig min Forseelse?

Leonora. Vil Han ogsaa ikke tilregne mig min?

Leander. Jeg forlader Hende det af mit ganske Hjerte.

Leonora. Og jeg vil aldrig regne Ham det til Onde.

Medens de taler dette Sidste, slaaes Henrich og Pernille, indtil de igjen blir skilt. Leander og Leonora, efter at de har omfavnet hinanden, rejser sig.

Jeronimus grædende. Mine kjære Børn, jeg beder Jer ogsaa begge om Forladelse.

Leander. Ach tal ikke derom, kjære Svigerfar; det Samme, som har forført os, har ogsaa ophidset Ham.

Jeronimus. Men hvad skal vi gjøre med disse forbandede Mennesker, som ved deres Gjækkeri har opvakt denne Alarm?

Leander. Ach min kjære Svigerfar! lad os nu ikke tænke paa Andet end Glæde og Fornøjelse. De ere dog begge gamle tro Tjenere. Lad os tænke paa at forlige dem. Hører, I nygifte Folk: strax hen og forliger Jer. I ere hinanden lige gode.

Pernille. Men han har bedraget mig.

Henrich. Nej, du har bedraget mig.

Leander. I er hinanden Intet skyldig. Fort hen og tar hinanden i Hænderne.

De tar hinanden i Hænder.

Magdelone. Men, Pernille, du lovede mig 400 Rdlr. for min Umage.

Pernille. Se, der har du 4 Skilling, Magdelone. Det kan nu ikke regnes ud højere efter saadan Udfald.

Arv. Men, Henrich, end de Penge, du lovede mig?

Henrich. Der har du et Ørefigen. Havde det faldet anderledes ud, skulde du have faaet mere.

Leander. Hør: paa det Misfornøjelse paa alle Sider skal ophøre, saa gjør jeg Henrich til min Ridefogd.

De takker begge.

Kommer, Børnlille, lar os nu alle gaae ind at holde det rette Bryllup.

Henrich. Jeg har min Tro faaet en skjøn Bestilling, men kan ikke skjønne derpaa endnu, førend jeg har faaet Junker-Grillerne ret af Hovedet. Jeg kommer til at tage en Vomitiv ind, at jeg kan komme til at opkaste Pernilles Adelskab og Møderne-Arv, saa blir det nok godt. Kom ind med, min Snut. Du maa tage en Svede-Drik for at svede mine to Herregaarde ud.

Ridefogd, Godsforvalter. Vomitiv, Brækmiddel.

Den pantsatte Bonde-Dreng.

Komedie udi 3 Acter.

(1726.)

Hoved-Personerne
i Komedien.

Leerbeutel, en forgjældet Mand.
Pernille, hans Pige.
Bonde-Drengen, Paltz-Greve.
Værten.
3 Raads-Herrer.

Første Act.

Første Scene.

Pernille. Leander.

Leander, som møder Pernille. Der seer jeg igjen et 11te Juni-Ansigt. Er det ikke Mademoiselle Pernille? Jo min Tro er det saa. Velkommen til Byen!

Pernille. Jeg takker skyldigst, Monsieur.

Leander. Er Hendes Frue med?

Pernille. Nej, jeg er kommen her med Herren alene.

Leander. Det er min Tro artigt. Jer Frue maa ikke være meget mistænkelig, efterdi hun skikker Kammerpigen med Herren til Byen.

Pernille. Vi har min Tro Andet at tænke paa, end Jalousie, i disse Dage.

Leander. Hvi saa?

Pernille. Det er et underligt Spørsmaal. Monsieur maa vist ingen Almanak have.

Leander. Jo min Tro har jeg saa.

Pernille. Saa veed Han da vel, at vi skriver den 11te Juni i Dag?

Leander. Hvad Fare har han for den 11te Juni?

Pernille. Han har ikke saa megen Fare for den 11te Juni, som den 11te Juni har Fare for ham. Der

---

artigt, sælsomt.

er dog en Hob ubillige Folk i denne By. Tænk engang, Monsieur Leander! min Herre har været her paa syvende Dag i Byen, og har endnu ikke kunnet faae lumpne 10,000 Rigsdaler paa Credit, som han har nødig. Han har anmodet 5 a 6 Kjøbmænd derom i den Gade, hvor vi logerer, men . . .

Leander. Hvad heder den Gade, som I logerer udi?

Pernille. Den heder vist Vimmelskaftet. Det er en Gade, som gaaer saa skjæv.

Leander. Den vil min Tro gaae skjævere endnu mod den 18de Juni.

En Post-Karl kommer. Om Forladelse, I gode Venner! Her skulde logere i dette Kvarter en fornemme Mand fra Landet.

Pernille. Hvad er hans Navn?

Post-Karlen. Han heder Hr. Leerbeutel.

Pernille. Jeg kjender ham.

Post-Karlen. Det skal vist være en fornemme Banqverotterer.

Pernille. Endnu ikke, min Søn; men han kan blive det. Ingen Ting er umuligt. Vil I levere mig Brevet, thi jeg tjener hos ham.

Post-Karlen gaaer.

Pernille. Men se, der er han selv.

Leander. Jeg skjøtter ikke om at tale med ham endnu. Jeg maa gaae.

Anden Scene.

Hr. Leerbeutel. Pernille.

Leerbeutel. Jeg kan komme til Rette med alle Folk, uden med disse forbandede Creditorer.

Leerbeutel, paa Dansk tom Pung. Banqverotterer, Fallitspiller.

Pernille sagte. Det gaaer mig ligeledes.

Leerbeutel. Det er et upoleret Folk.

Pernille. Nogle Tølpere.

Leerbeutel. Jeg vil heller omgaaes med Grovsmede.

Pernille. Heller med Kjedleflikkere.

Leerbeutel. De har ingen Respect for Folk af Byrd og Stand.

Pernille. De skjærer alle over een Kam.

Leerbeutel. Se, est du der, Pernille? Hvad bestiller du her?

Pernille. Jeg staaer og speculerer paa, hvordan vi kunde faae den 11te Juni practiseret ud af Almanaken.

Leerbeutel. Og jeg gaaer og speculerer paa, hvordan jeg kunde practisere mig ud af Landet. Jeg faaer et forbandet Brev efter et andet.

Pernille. Har Herren ingen Penge faaet endnu?

Leerbeutel. Nej, Pernille, her er et uforskammet Folk udi denne By. Jeg har været saa raisonnabel at tilbyde visse Mænd 40 pro Cento; men de vil dog ikke laane mig.

Pernille. Det er uforskammet.

Leerbeutel. Og det som mere er, jeg har tilbydet dem at betale Renterne forud.

Pernille. Hvilke uvillige Dosmere! Alt, hvad de kunde tabe derved i saa Maade, var 60 paa Hundrede. Jeg har her et Brev til Herren.

Leerbeutel. Hvem flyede dig det?

Pernille. En Spaamand.

Leerbeutel. Hvoraf vedst du, at han var en Spaamand?

Pernille. Jo, han sagde, at Brevet var til en Banqverotterer.

---

raisonnabel, rundhaandet, ædelmodig.

Leerbeutel. Mon han sagde det af Ondskab?

Pernille. Nej, jeg troer nok, at han vilde sige Banqverer. Vil Herren læse Brevet?

Leerbeutel. *Han læser Brevet.* Tre Uger efter Sigt vilde Hr. Leerbeutel betale denne min sola Vexel af 10 Rdlr. Her seer man, hvilke Tanker Folk har om mig: 3 Ugers Sigt paa 10 Rdlr.! Pernille, du har spillet adskillige Pudser for at redde mig tilforn. Nu har jeg mest din Hjælp fornøden.

Pernille. Man spiller saa længe Pudser, at man bliver omsider hængt derover.

Leerbeutel. Ej, man hænger jo ikke Fruentimmer.

Pernille. Jeg vil gjerne stræbe at hjælpe Herren; men det er vanskeligt at gjøre, uden man vil gribe til Skjelmsstykker.

Leerbeutel. Naar man ikke kan komme fort ved ærlige Midler, saa maa man søge andre Udveje.

Pernille. Jeg kan i en Hast ikke hitte paa andet Raad, end at Herren spiller nok engang Banqverot.

Leerbeutel. Det kunde være godt nok, hvis jeg havde Rejse-Penge.

Pernille. Jeg veed, at Herren har saa meget Credit.

Leerbeutel. Hvor stor min Credit er, kan man see af denne Vexel af 10 Rdlr., som er paa 3 Ugers Sigt.

Pernille. Jeg kunde maaskee nok finde nogen Udvej, hvis jeg ikke havde saa megen Samvittighed, som jeg har.

Leerbeutel. Det er Ulykken. Men hvorfor lod du ikke din Samvittighed smukt blive hjemme?

Pernille. Ej, Herre, den koster jo Intet at føre. Fragten er kun en ringe Ting.

Leerbeutel. Jeg troer det nok; thi der vilde en mægtig Hob saadanne Samvittigheder for den agende Post at stoppe dens Omkostninger.

Pernille. Det er sandt, de falder noget lette udi Vægten; men hvor lidet det er, saa er det dog Noget.

Leerbeutel. Det er meget urimeligt at bringe ved 11te Juni-Tider Samvittighed med sig til Kjøbstedem. Men lad os holde op at skjemte, og lad os tænke paa noget Middel, hvorved jeg kan blive hjulpen.

Pernille. Kan Herren bekvemme sig til at gjøre et Skjelmsstykke?

Leerbeutel. Hvilket underligt Spørgsmaal! Jeg har saa tidt gjort det uden Nød, og nu skulde jeg tage det udi Betænkning, da saa mange Ulykker staaer mig for Øjene?

Pernille. Jeg vil see til i Ugen indkommer, om jeg kan hitte paa Noget.

Leerbeutel. At love mig Hjælp i Ugen indkommer, det er ligesom at love En, der er falden udi Søen, Hjælp om et Par Timers Tid.

Pernille. Det er Ulykken, Herre, at I har alt for høje Tanker om mig. I stoler alt for meget derpaa.

Leerbeutel. Jeg veed, hvad du kan gjøre.

Pernille. Ja, jeg veed det ogsaa selv.

Tredie Scene.

En Bonde-Dreng kommer ind gabende. Leerbeutel. Pernille.

Pernille. Nej, se den Bonde-Dreng, hvor han staaer og gaber. Han maa vist ikke have været i Kjøbsted tilforn.

Leerbeutel. Hør, Landsmand, hvor har du hjemme?

Bonden. Jeg har hjemme udi en By her ude paa Landet.

Leerbeutel. Hvad heder den By?

Bonden. Jeg veed mare ikke.

Leerbeutel. Hvor langt ligger den herfra?

Bonden. Mener I denne By her?

Leerbeutel. Hvilken forbandet Tosse! Skulde jeg spørge om, hvor langt denne By ligger fra sig selv? Men vedst du ikke, hvad Byen heder, som du boer i? Hvad heder din Foged? Naar jeg hører hans Navn, skal jeg maaskee nok kunne sige dig Byens Navn.

Bonden. Vor Foged? Lad see ... Han har samme Navn, som jeg.

Leerbeutel. Hvad heder du da?

Bonden. Jeg kan mare ikke komme det ihu. Lad see... Tøv lidt, min Moer veed det nok.

Leerbeutel. Det er en Ærke-Tosse.

Bonden. Men jeg veed, hvad vor Præst heder.

Leerbeutel. Hvad heder han?

Bonden. Han heder Hr. Magister, ja mare gjør han saa.

Leerbeutel. Han er værre end et umælende Bæst.

Bonden. Vilde I ikke blive vred, goe Herre, paa mig, saa vilde jeg spørge Jer, hvad dette store Hus er for et Hus.

Leerbeutel. Det er Raadhuset.

Bonden. Hille min Tro! der kunde lægges en mægtig Hob Køer, og fødes en farlig Hob Heste og Stude der. Igjennem den store Port gaaer man vel hen til Staalden?

Leerbeutel. Jeg havde neppe troet, at der skulde

findes slige Mennesker. Men hør, Kammerat, hvad har du i Dag at forrette her i Byen?

Bonden. Ikke saa meget. Men, goe Herre, bliv ikke vred, at jeg gjør saa mange Spørgsmaal. Hvoraf leve disse mange Folk her i Byen? thi jeg seer hverken Ager eller Eng, hverken Heste eller Stude, ikke et Svin engang.

Pernille. Stude og Svin er her nok af; man lever ellers her af dig og andre Bønders Sved og Arbejde.

Bonden. Men hvorfor er vi saa gal, at vi arbejder for dem?

Pernille til Leerbeutel. Denne Karls Taabelighed, Herre, vil jeg betjene mig af og sætte Noget i Værk, som skal give os Penge. Til Bonden. Du maa vel sige, Landsmand, at I er gal, som arbejder og sveder for Andre. Jeg er vis paa, Ingen har takket dig derfor, siden du kom til Byen.

Bonden. Der har ikke været den Ære i dem, at de har villet løfte paa Hatten engang, naar jeg har taget min Hue af.

Pernille. Hør, Landsmand, har du Lyst at blive her i Byen? Du skal slippe for Arbejde, og Intet have at bestille end at æde og drikke.

Bonden. Tak som byder. Det var jo et skjønt Levnet.

Pernille. Du skal faae 5 a 6 Retter Mad hver Maaltid.

Bonden. Faaer Folk saa mange Retter Mad i Staden?

Pernille. Ja vist, de fleste.

Bonden. Da maa de fleste have Maver saa store som Mære.

Pernille. Nej, de æder kun lidt af hver Ret.

Men vil du gjøre, hvad jeg beder dig, skal du nyde samme gode Dage.

Bonden. Ja mare vil jeg saa.

Pernille. Lad see da, at du kanst beholde i dit Hoved Alt, hvad jeg siger dig.

Bonden. Jeg vil forvare det i min Hue.

Pernille. Ach, jeg maa blive gal. Det er godt nok, at han er taabelig, men jeg er bange, at det gaaer alt for vidt. Hør, Landsmand, du maa være ganske tavs, og om Nogen taler til dig, skal du intet Andet svare end disse Ord: Spørg min Hofmester. I maa agere Hofmester, Herre.

Leerbeutel. Hvad skal da Bonden være?

Pernille. Jeg har alt gjort ham til Paltz-Greve. Vi skal lade, som han rejser udenlands, og jeg skal agere Paltz-Grevinden. Træk Jer Kjole af, Herre; jeg maa see, hvordan han passerer derudi.

De fører ham i Leerbeutels Kjole.

Bonden. Ej, det er en fin Kjole. Herren paa Hoved-Gaarden havde ikke bedre Kjole den Dag, han stod Brud.

Pernille. Tal nu ikke mere om Herren paa Hoved-Gaarden, nu est du Herre selv, ja en Paltz-Greve.

Bonden. Jeg er Fanden heller.

Pernille. Stil dig nu an i alle Maader, som at du er vor Herre.

Bonden. Er en Paltz-Greve da det Samme som Vor-Herre?

Pernille. Nej, nej, du skal kun bilde dig ind, at jeg er din Frue, og han din Tjener, og naar Nogen taler dig til, kan du svare dem det, som jeg sagde dig

---

Paltz-Greve (d.e. Pfalzgreve), en fyrstelig Værdighed i det daværende tyske (saakaldte hellige romerske) Rige. hvordan han passerer derudi, hvorvidt han kan gaae an med den paa.

nys. Nu vil jeg lade, som jeg er en fremmed Person, som du maa tale med. Underdanige Tjenere! jeg glæder mig over at see, Eders Paltz-Grevelige Naade lykkelig er ankommen til dette Sted. Se frisk op! Om jeg maatte tage mig den Dristighed at spørge Eders Naade, naar Ankomsten var hid? Se frisk op! Hvad svarer du dertil?

Bonden. Hvad skal jeg svare dertil? I bær Jer jo ad som en Nar.

Pernille. Ja, saadant Narreri maa du vænne dig til, naar du vil være fornem.

Bonden. Hvad skal jeg svare?

Pernille. Har du saa hastig glemt det? Du skal svare: Spørg min Hofmester. Ej, se dog frisk op! Nu taler jeg dig videre til: Naar var Eders Paltz-Grevelige Naades Ankomst hid til Staden?

Bonden. Spørg min Hofmester, eller tal til min Hofmester, se frisk op.

Pernille. Ej, gid du faaer en Ulykke, din dumme Hund!

Bonden. Spørg min Hofmester... hvad var nu det Andet?

Pernillle. Ach, jeg maa blive gal. Det er alt nok, bliv kun derved. Nu taler jeg videre: Eders Naade er vel endnu ikke gift?

Bonden. Spørg min Hofmester.

Pernille. Det Spørgsmaal duer ikke. Eders Naade er vel kommen hid for at besee vor ringe Stad?

Bonden. Se frisk op.

Pernille. Ej, jeg kommer ingen Vej med ham. Det er en Hest. Du skal intet Andet svare end de Ord: Spørg min Hofmester.

Bonden. Nu, nu forstaaer jeg: Spørg min Hofmester.

Pernille. Godt nok. Her boer en Mand udi dette store Hus, hvor Komedien skal spilles. Der skal Herren gaae hen for i Vejen, betinge de fornemste Værelser for en fornemme rig Paltz-Greve med hans Frue.

Bonden snyder sig og smør Fingrene paa Kjolen.

Leerbeutel. Fi dig an! Smør du Fingrene paa Kjolen?

Bonden. Spørg min Hofmester.

Pernille. Ej, det vil ikke sige, Herre; lad ham kun have sine Noder.

Leerbeutel. Jeg mærker nok, hvorhen du sigter med denne Intrige; men jeg er bange, at vi bliver kjendte.

Pernille. Udi den Eqvipage, vi kommer udi, vil Ingen kjende os. Man maa ellers vove Noget for at redde sig af en stor Ulykke.

Leerbeutel. Det er sandt; hvis jeg ikke faaer Penge paa en eller anden Maade, er jeg om en Hals.

Pernille. Saa vover Herren da Intet, men jeg alene.

Leerbeutel. Det er sandt, Pernille; jeg har dig at tilskrive baade mit Liv og min Velfærd. Men hvad skal vi nu først foretage?

Pernille. I skal hen udi dette store Herberg og bestille de fornemste Værelser for en fremmed Paltz-Greve. I maa brovte brav og tale store Ord.

Leerbeutel. Det skal have gode Veje. Det er Noget, som jeg er vant til.

Pernille. Se her, Kammerat, fly nu Herren sin Kjole igjen.

Bonden grædende. Ej, lad mig beholde den.

Pernille. Du skal strax faae den tilbage. Kom nu med mig.

---

for i Vejen, i Forvejen. Eqvipage, Udstyrelse.

Fjerde Scene.

Leerbeutel. En Vært.

Leerbeutel. Det er en lystig Pige, som er skabt til store Ting. Jeg maa strax gjøre en Begyndelse.

Banker paa.

Værten. Med hvem vil Han tale, min Herre?

Leerbeutel. Jeg er Paltz-Grevens Hofmester.

Værten. Hvilken Paltz-Greve?

Leerbeutel. En fremmed Paltz-Greve, som er nylig kommen til Staden, og vil have Logemente her, thi dette Hus er os recommenderet som det bedste.

Værten. Ja jeg haaber, at Hans Naade skal ingensteds bedre blive tracteret.

Leerbeutel. I maa vel see til, Hr. Vært, at I skaffer os god Fisk, thi Paltz-Greven er ikke meget for Kjødmad. Hvad Slags Viner har I?

Værten. Alle Slags; jeg har nylig faaet hjem Bourgogne-Vin, som ikke er for lange Hvile. Men er Paltz-Greven langt borte?

Leerbeutel. Nej, han er paa Vejen fra Posthuset, hvor Vognene holder; der tar han en Portechaise, thi han taaler ikke at kjøre paa Gade-Stenene.

Værten. Hillemænd! kommer han saa hastig? Henrich! gjør Alting ryddigt paa den store Sal. Vi venter Fremmede.

Leerbeutel. I maa skynde Jer, det bedste I kan.

Værten. Inden en halv Time skal Alting være færdigt. Jeg haaber, Hans Naade skal blive fornøjet. Behager det ellers Hr. Hofmester, at jeg skal lade nogle af mine Folk gaae med for at bære hans Gods?

---

tracteret, behandlet. Vin, som ikke er for lange Hvile, som ikke er at kimse ad. Portechaise, Bærestol.

Leerbeutel. Ach nej, vi har Folk nok selv. Han har ogsaa sin Frue med.

Værten. Velbaarne Hr. Hofmester tar ikke unaadigt op, at jeg spør Ham om en Ting: Hvor kommer det, at en Herre, som er allerede gift, holder en Hofmester?

Leerbeutel. Min Herre har giftet sig meget ung. Derforuden er der en anden Aarsag, som jeg skal forklare Jer siden. Gaaer I nu kun ind og laver Alting til, thi om en halv Time skal vi være her.

Femte Scene.

Leerbeutel. Pernille.

Leerbeutel. Begyndelsen er gjort; hvordan dette ellers vil falde ud, kan jeg ikke sige. Andre betjene sig af lystige Tjenere for at øve Skalkestykker, men jeg bruger Piger dertil. Kjønnet gjør dog Intet til Sagen, thi hvo som har bedst Hoved og mest Dristighed, er det bekvemmeste Instrument. Denne Pige har reddet mig af adskillige Fortrædeligheder, saa at jeg har Haab om god Fremgang. Hvorom Alting er, saa vover jeg ikke meget, thi at falde i ubarmhjertige Creditorers Hænder . . . Men der seer jeg hende igjen.

Pernille. Nu, Herre, har I forrettet Jer Ærende?

Leerbeutel. Logement er bestilt, og Alting bliver færdigt inden en halv Time, hvordan det ellers vil falde ud.

Pernille. Lad mig kun raade derfor. Jeg har allerede hvervet en Hob godt Folk, som skal gaae os til Haande.

Leerbeutel. Men hvor er Paltz-Greven?

Pernille. Han er til min Moster, som jeg har aabenbaret den hele Sag. Hun er, uden at rose min

egen Paarørende, en vittig Kone, og saa tjenstagtig, at hun har exponeret sig mange Gange at komme i Spindehuset, for at gaae gode Venner til Haande, som betaler hende for sin Møje.

Leerbeutel. Men jeg er bange for denne Bonde-Dreng; thi han er alt for taabelig.

Pernille. Dersom han var en halv Qvintin mindre dum, var han mig til ingen Nytte. Spiller I kun Jer Hofmester-Rulle saa vel, som jeg min Frue-Rulle, saa skal Sagen gaae vel nok. Lar os nu hen at lave os til.

Anden Act.

Første Scene.

Paltz-Greven i en Portechaise. De Andre gaaer ved Siden. Værten er meget geskjæftig, og med Huen i Haanden hjælper ham ud af Portechaisen.

Leerbeutel. Hej, Christoffer! Pejter! Løber strax hen til Post-Huset, og henter Herrens Tøj og Kufferter. Fruen kommer ind ad Bag-Porten.

Lakejerne. Det skal skee, Hr. Hofmester.

Værten. Gud bedre mig, velædle Hr. Hofmester, jeg er bange, at det er ikke alt udi Huset, som det bør at være. Havde jeg lidt forud faaet Hans Naades Ankomst at vide, skulde det have været bedre.

Leerbeutel. Jeg veed, I har jo nogle Værelser ryddige.

---

vittig, forstandig, klog. exponeret sig, udsat sig. Spindehuset, hvor Forbrydersker hensattes til Strafarbejde (Tugthuset, som ogsaa i daglig Tale kaldtes Børnehuset og Rasphuset).

Værten. Ja, den store Sal, som Herren blev ført op paa, er ryddig. Cabinetterne skal strax komme istand.

Leerbeutel. Godt, godt!

Værten. Ach Hr. Hofmester! Paltz-Greven seer meget naadig ud. Han er ganske ung.

Leerbeutel. Ja, han er kun udi sit attende Aar, og derforuden for saadan stor Herre meget enfoldig, saa at Alting maa gaae igjennem mit Hoved. Hvad heder den fornemmeste Vexelerer her i Byen?

Værten. Han heder Andreas Grobsmidt.

Leerbeutel tar et Brev af Lommen. Ja, det er den samme; her staaer paa Brevet: Andreas Grobsmidt. Er den Karl ellers capable for at tælle mig 4000 Rdlr. 3 Dage efter Sigt?

Værten. Ja, velædle Hr. Hofmester, om det var 10,000. Men kan Paltz-Greven behøve saa mange Penge paa een Gang?

Leerbeutel. Ja vist. Han agter ikke meer Tusind Daler end 4 Skilling. Saadanne Folk, Hr. Vært, maatte I nok ønske hver Dag.

Værten. Det er min Tro sandt.

Anden Scene.

En anden Vært kommer ind. De Andre.

2. Vært. Ach min Herre! jeg vil recommendere Dem mit ringe Hus, hvor De skal blive langt bedre accommoderet end her.

1. Vært. Det skulde fortryde mig, om man nogensteds blev bedre accommoderet end i mit Hus.

2. Vært. Ej, jeg maa lee deraf. Du est jo ikke capable, Jacob, at lave en ærlig Ragout til.

---

capable for, istand til. accommoderet, betjent.

1. Vært. Du skal nok see, at jeg skal lære det af Mester Herman!

2. Vært. Jeg veed nok, hvad Folk sagde, s logerede her forgangen Uge.

1. Vært. Hvad sagde de da?

2. Vært. De sagde, at de bleve slet accommoderet og brav skaaren.

Leerbeutel. Ej, Børnlille, ypper ingen Klammeri.

2. Vært. Det er, som jeg siger, min Herre: vil De behage at logere hos mig, skal De blive langt anderledes betjent og langt fra ikke skaaren saa meget som her.

Leerbeutel. Nej, nu er det for silde, Landsmand.

1. Vært. Det er Carnallier, som siger, at jeg skjær Folk.

2. Vært. Og jeg siger, at du er en Brødtyv, som søger at tage Næringen fra andre Godtfolk.

1. Vært. Du est selv en Brødtyv.

De faaer hinanden i Haaret, og Hofmesteren stiller dem ad og driver den anden ud.

Værten. Ach gunstige Hr. Hofmester! tag det ikke unaadigt op, at saadant er skeet udi Deres Presence. Jeg kan ikke styre mig selv, Hr. Hofmester, naar Nogen vil gribe mig an paa mit ærlige Navn og Rygte, og sige, at jeg ikke kan lave en Ragout til. Er det ikke smerteligt, Hr. Hofmester? Han maatte heller have kaldt mig en Skjelm og Bedrager.

Han græder.

Leerbeutel. Ej, Hr. Vært, vil man lægge paa Hjertet Alt, hvad Folk siger, saa faaer man nok at bestille.

---

skaaren, snydt. Presence, Nærværelse.

Hvor gammel er I vel nu, og hvor længe har I koget for Folk?

Værten. Over 30 Aar.

Leerbeutel. I saa lang Tid synes mig at Eders hidsige Blod burde have udkoget. Skulde jeg have ladet mig bevæge af Snak, saa havde jeg længe siden været opædet af Chagrin; thi udi hvert Brev, jeg faaer hjemme fra, er noget Nyt fra mine Venner, som fortæller mig, hvad Folk taler om denne vor udenlandske Rejse, nemlig at jeg betjener mig af Paltz-Grevens Enfoldighed, og anvender Kassen til min egen Fordel, da jeg dog kan sværge, at jeg har sat til over 3000 Rdlr. af mine egne Penge paa denne Rejse, som Fruen kan vidne med mig. Men, Hr. Vært, naar man har en god Samvittighed, kan man foragte alt saadant.

Værten. Gid alle brave unge Herrer var udi slige Hænder som Hofmesterens! Det er noget Sært ved mig, Hr. Hofmester, at saa snart jeg seer et Menneske, kan jeg profect sige, hvad der boer i ham. Jeg kastede mit Øje ikke saa snart paa Hofmesteren, førend jeg formærkede, at Han var en forstandig og dydig Herre. Men, Hr. Hofmester, er Paltz-Greven saa enfoldig?

Leerbeutel. Hr. Vært, man bør ikke tale ilde om saadanne store Herrer; jeg taler heller ikke ilde om ham, thi hvad kan han dertil, at Naturen har ikke villet danne ham anderledes? Men jeg kan sige dette ... dog ikke mine Ord igjen!

Værten. Bevare min Mund, Hr. Hofmester.

Leerbeutel. Jeg kan sige det, at han har fast Intet af Menneske uden Skabningen, og hvor meget jeg søger at skjule hans Enfoldighed, saa mærker dog skjøn-

---

Chagrin, Ærgrelse. profect (Fordrejelse af perfect), fuldkommen.

somme Folk det strax. Hans Hr. Fader, den gamle Paltz-Greve, har mange Tider vredet sine Hænder, ja grædet derover for mig. Jeg har trøstet ham derved, at Mange, der har været ligesaa enfoldige som han udi Ungdommen, ere dog blevne meget vittige, naar de ere avancerede udi Alderen. Hans Hr. Fader har menet, at naar han kom i fremmede Lande, at han skulde forandres og blive mere poleret; men jeg seer endnu ingen Forandring. Nu maa jeg op til Herren. Han har ladet invitere de Fornemmeste af Landet at spise her med sig til Aften. Se til, Hr. Vært, at vi blive vel accommoderet. I skal blive raisonnabel betalt. Adieu saa længe.

Tredie Scene.

Værten. Siden Madam Staabi.

Værten. Det er en dejlig Mand, denne Hofmester. Men jeg vilde dog ønske, at hverken han eller Fruen var med, thi saa kunde jeg raade for Herren alene. Vi faaer kun sjelden slige fede Stege, hvorfor vi maa bruge Lejligheden. Et Værtshus er ligesom et Lotteri. Der falder en Hob Niter og slette Gevinster; men denne Paltz-Greve er som et af de store Lodder udi den femte Classe, som maa bøde paa det Andet. Men se her! God Morgen, Madam Staabi! vil I tale med mig?

Madam Staabi. Jeg hørte, at her er kommen en fremmed Herre. Jeg har Brocader, Silketøj og andet dislige.

Værten. I kan bie, til Hofmesteren kommer; thi Alting gaaer igjennem hans Hoved. Men der er han. Hr. Hofmester! her er en Kone med adskillige Galanterier, om Paltz-Greven kunde have Lyst til Noget.

---

raisonnabel, rigeligt, gavmildt. Brocader, en Slags kostbare Tøjer med indvævede Guld- og Sølvtraade. Galanterier, Pyntesager, Overdaadighedsgjenstande.

Leerbeutel. Kan skee; vi skulde have henved 30 Alen Brocade, men det skulde være godt.

Mad. Staabi. Der er Ingen i Byen, som har bedre Brocade. Men det er noget dyrt. Hvem der vil have gode Sager, maa ogsaa betale dem.

Leerbeutel. Det vil ikke sige, at de ere dyre, naar de kun ere gode.

Mad. Staabi. Se, min Herre, dersom Han finder saadan Patron og saa tyk Brocade udi Staden, vil jeg give det for Intet.

Leerbeutel. Har I ellers ingen smukke Tobaks-Daaser?

Mad. Staabi. Ja vist; her har jeg en Guld-Dose med et rart Portræt, men den kommer paa 200 Rdlr., thi der er lutter Ducate-Guld derudi.

Leerbeutel. Ja, Daasen er smuk; jeg troer nok, at Greven beholder den tilligemed Brocaden, naar han faaer Lejlighed at see derpaa. Vil I lade det ligge her til i Morgen?

Mad. Staabi. Ja, hjertelig gjerne.

Leerbeutel. I kan komme hid i Morgen Kl. 9.

Mad. Staabi. Det skal skee.

Leerbeutel. Men I maa sige det nøjeste Kjøb paa Brocaden.

Mad. Staabi. Vi skal nok komme til Rette.

Leerbeutel. Har I ellers smukke Juveler?

Mad. Staabi. Nej, Herre; men her boer en Mand næstved, som jeg vil recommendere Herren.

Leerbeutel. Ja, lad ham komme strax hid.

Madam Staabi gaaer bort.

Leerbeutel. Hr. Vært, de Fremmede kommer snart. Lad nu see, at I accommoderer dem vel.

Patron, Mønster. rart, sjeldent, udmærket

Værten. De skal blive kongelig tracterede.
Værten gaaer ud.

Fjerde Scene.

Leerbeutel.

Komedien begyndes vel nok. Det er vel noget dumdristigt at byde fornemme Gjæster til sig, som maaskee kan røbe os, og strax seer, at det er en grov Bonde-Dreng; men min Læremester Pernille siger, at jo mere Figurer vi gjør, jo mere bestyrker vi vore Sager, og betar Værten al Suspicion. Jeg skal nok sætte Raads-Herrerne en Voxnæse paa, saa vel som hun paa deres Fruer. Men der kommer Juveleren. De Folk iler til deres egen Ulykke, ligesom de er bange, de ikke tidlig nok skal blive bedragne.

Femte Scene.

Leerbeutel. Juveleren.

Juveleren. Serviteur, min Herre! Madam Staabi har viset mig hid; jeg er en Juvelerer.

Leerbeutel. Lad mig see, hvad det er for Sort. Disse staaer mig bedst an. Kan skee, at Greven beholder dem; men nu har han ikke Lejlighed at examinere dem, thi vi venter nogle af Raads-Herrerne hid. Vil I lade dem ligge her til i Morgen, saa skal I faae Svar.

Juveleren. Jeg vil komme hid i Morgen med Juvelerne igjen.

Leerbeutel. Nej, Monsieur, jeg skal give Ham bedre Raad. Det er bedst, at Han bliver borte, eftersom Han er saa frygtsom. Her var nylig en anden, som recommenderede sig, og bød sig til at lade os beholde paa

---

jo mere Figurer vi gjør, jo overdaadigere vi optræde. Suspicion, Mistanke. Serviteur, Deres Tjener. examinere, undersøge.

Prøve saa mange, som vi forlangede; men jeg lod ham gaae, eftersom samme Kone havde talt til mig om Jer.

Juveleren. Ach min Herr Hofmester! det var ikke saa meent.

Leerbeutel. Nej, Monsieur, jeg vil min Tro ikke føre Ham eller Nogen i Fristelse. Han kunde maaskee have en urolig Nat derover, at Han havde betroet et Par Juveler til en Paltz-Greve af det hellige Romerske Rige.

Juveleren. Ach bliv ikke vred, velædle Herr Hofmester!

Leerbeutel. Nej, aldeles ikke; jeg priser Hans Forsigtighed.

Juveleren. Ach Eders Velædelhed . . .

Leerbeutel. Jeg siger Ham jo, Monsieur, at jeg aldeles ikke fortryder derpaa; men Han kan heller ikke regne mig det til Onde, om jeg kjøbslager med hvem jeg lyster.

Juveleren. Ach velbyrdige Hr. Hofmester . . .

Leerbeutel. Se, der har Han sine Juveler igjen. Jeg troer ikke, de ere kommen til Skade i min Haand.

Juveleren. Jeg tar dem min Tro ikke tilbage. Jeg beder ydmygst, at de maa blive liggende til i Morgen.

Leerbeutel. Nej, jeg tar ikke imod dem.

Juveleren. Jeg beder da, at Greven vil ikke fatte Unaade for mig.

Gaaer bort.

Leerbeutel. Hør, Monsieur! Eftersom jeg mærker, at J ikke gjorde det af Mistanke, saa lad dem da blive her.

Juveleren. Jeg takker Hofmesteren.

Leerbeutel. J Morgen Klokken 9 kan J komme hid.

Juveleren. Det skal skee.

Fristelse, Prøvelse.

Sjette Scene.

3 Raads-Herrer. Leerbeutel.

1. Raads-Herre. Skyldigste Tjener! Jeg veed ikke, om Han er af Paltz-Grevens Svite?

Leerbeutel. Ja, min Herre! jeg er hans Hofmester til Tjeneste. Paltz-Greven har taget sig den Frihed at invitere Dem til et Aftens-Maaltid, formoder, De tage det ikke ilde op.

2. Raads-Herre. Vi ere Paltz-Grevens underdanige Tjenere, og takker for den Ære, han vil bevise os.

Leerbeutel. Hans Hr. Fader, den gamle Paltz-Greve, siger, at udi hans Ungdom, da han rejste udenlands, inviterede han enhver Bys Øvrighed til sig, hvilket han ogsaa har villet at hans kjære Søn skulde practisere. Raadet er saadanne Mænd, som man skal lære og profitere af. Man maa ikke rejse udenlands for at besee Huse og Bygninger, men for at tale med brave Folk.

1. Raads-Herre. Men vi vilde ønske, at vi kunde være Hans Naade til nogen Fornøjelse her paa Stedet. Men hvad kan en Herre af den Stand og Education, og der har rejset saa meget, profitere af vort Omgjængelse? Vi kan nok slutte af Hr. Hofmesters Artighed, Forstand og Manerer, hvordan Hans høje Principal er dannet.

Leerbeutel. Jeg takker ydmygst for de gode Tanker, De have om mig. Mine Meriter ere kun ringe, og min Principal disværre . . . Ach I gode Herrer! jeg kan ikke tale.

Svite, Følge. practisere, sætte i Værk. profitere, drage Nytte af. Education, Opdragelse. Meriter, Fortjenester, Dyder.

1. Raads-Herre. Hvorfor det, Hr. Hofmester? Vi haaber, at Hans Principal intet Ondt er vederfaret.

Leerbeutel. I gode Herrer! Naturen er meget bizarre i at uddele sine Gaver. Min Herre har Intet at klage paa Legemens Skikkelse; thi Alting er derudi, som det bør at være, og han har en god Helbred, er derforuden begavet med Rigdom og Velstand. Men, I gode Herrer ... Leerbeutel græder bitterlig. Ach, mit Hjerte bløder i mit Liv, naar jeg tænker derpaa.

1. Raads-Herre. Maaskee Paltz-Greven er noget flygtig, hvilket er en Fejl, som findes hos de fleste slige unge Herrer.

Leerbeutel. Han græder igjen.

1. Raads-Herre. Men det er Noget, som forgaaer med Alderen.

Leerbeutel. Nej, min Herre, gid han var noget vild og flygtig; thi jeg holder saadant for et godt Tegn hos unge Mennesker.

1. Raads-Herre. Saa inclinerer han da maaskee til Melancholi?

Leerbeutel. Nej, gid han var noget melancholisk; thi Melancholi er gjerne meleret med andet Godt.

1. Raads-Herre. Han er maaskee alt for stor Liebhaber, og lader sig forlede af Fruentimmer.

Leerbeutel. Nej, gid han var en Liebhaber; thi Amour, saa som den fører meget Ondt med sig, saa fører den ogsaa meget Godt.

1. Raads-Herre. Vi kan da ikke vide, hvad der fattes; maaskee han er haard mod sine Underhavende?

Leerbeutel. Nej vist ikke. Gid han var noget haard, thi saadant er undertiden nyttigt hos slige Folk.

---

bizarre, sær, lunefuld. inclinerer til Melancholi, er tilbøjelig til et tungt Sind. meleret, blandet. er alt for stor Liebhaver, er alt for forelsket af sig. Amour, Kjærlighed.

1. Raads=Herre. Hans Naade maa da have nogen Affecter udi en stor Grad.

Leerbeutel. Nej, I gode Herrer, hverken udi stor eller liden Grad. Han har slet ingen Affecter. Naar I seer ham, skal I forsværge, at han er saadan Herre; I skal heller tage ham for en Bondesøn end for en Paltz=Greve. Han er ligesom et Stykke Træ, har hverken Begreb eller Ihukommelse, og Alt det, hans Hr. Fader har kostet paa ham, er forgjæves. Græder igjen. Ach du ædle gamle Paltz=Greve! naar jeg tænker paa de mange salte Taarer, du har fældet, de mange Sukker, du har udøset derover, er mit Hjerte færdigt at briste. Den gode Herre har gjort Alt, hvad en Fader kan gjøre for sit Barn, har udvalgt de bedste Informatores til ham, som var at bekomme udi Landet, de bedste Exercitie=Mestere, og endelig ladet ham rejse udenlands; men det har kun lidet frugtet.

1. Raads=Herre. Hvor gammel er nu Paltz=Greven?

Leerbeutel. Nitten Aar.

1. Raads=Herre. Ej, Hr. Hofmester, saa kan der endnu være en Forhaabning; thi man har store Exempler derpaa.

Leerbeutel. Ha ha! gid det var saa vel! Men jeg beder om Forladelse, I gode Herrer, at jeg forlader Dem et Øjeblik. Jeg vil bringe Herren ned.

1. Raads=Herre. Ydmygste Tjener.

Syvende Scene.

Raads=Herrerne alene.

1. Raads=Herre. Det er en allerkjæreste Mand

Affecter, Lidenskaber. Informatores, Lærere. Exercitie=Mestere, Lærere i Dans, Fægtekunst o. s. v.

denne Hofmester, Hr. Collega! Han burde være det, som hans Herre er, formedelst sine store Meriter.

2. Raads-Herre. Ja, jeg siger det Samme, thi jeg er min Tro ganske forliebt i ham.

3. Raads-Herre. Jeg længes ret efter at see den unge Paltz-Greve, om han er saa taabelig.

1. Raads-Herre. Det maa dog være en stor Hjerte-Sorg for Forældre, at see ingen Tugt bide paa deres Børn. Men der kommer han uden Tvivl.

Ottende Scene.

Paltz-Greven. Leerbeutel. Raads-Herrerne.

1. Raads-Herre. Underdanigste Tjenere! vi takker for den Naade, Paltz-Greven har bevist os, at invitere sine ringe Tjenere hid.

2. Raads-Herre. Havde vi vidst Paltz-Grevens Ankomst, skulde vi for længe siden have havt den Ære at gjøre vor underdanigste Opvartning, og gratuleret Hans Naades Ankomst.

Paltz-Greven. Har Ingen af Jer, I gode Mænd, en Snyde Tobak? jeg er saa forstoppet.

1. Raads-Herre sagte. Ach Himmel, hvilken Compliment er dette for en Paltz-Greve!

Leerbeutel. I gode Herrer, Paltz-Greven havde lagt sig lidt paa Sengen og var falden i Søvn, og naar han sover saadan om Eftermiddagen, bliver han saa døsig, saa at der gaaer en halv Time bort, førend han kan komme sig igjen. Jeg beder ydmygst, at De vil behage at sætte sig ned, saa sætter min Herre sig ogsaa.

1. Raads-Herre. Hvor den habile Mand veed at skjule sin Principals Fejl.

---

hvilken Compliment er dette for en Paltz-Greve, d. e. hvilken artig Modtagelseshilsen for en Paltz-Greve. habile, dygtige.

Leerbeutel. Ach, de gode Herrer behager at sidde, thi før sidder ikke Hans Naade.

Paltz-Greven sætter sig først, siden de Andre; Leerbeutel blir staaende ved hans Stol.

1. Raads-Herre. Eders Naade er kommen paa et Sted, som er meget usund. Eders Naade maa derfor tage sig iagt i Begyndelsen og bruge nogle smaa Præcautioner.

Paltz-Greven ræber.

Leerbeutel. Paltz-Greven har en forskrækkelig slet Mave, og beder ydmygst om Forladelse, at han i deres Presence bruger sin Commoditet; thi mange Tider kan han ingen Luft faae, og derfor tager sig Frihed at gjøre saadant, hvilket han aldrig gjorde, dersom den yderste Nød ikke tvang ham dertil.

1. Raads-Herre. Hans Naade bruger sin Frihed; thi Sundheden er det kostbareste Klenodie, man har i Verden. Har ellers Hans Naade længe været incommoderet med slige Obstructioner?

Paltz-Greven. Spørg min Hofmester.

1. Raads-Herre til Hofmesteren. Har Hans Naade været længe saaledes incommoderet?

Leerbeutel. Ja, udi nogle Aar.

1. Raads-Herre. Jeg har her nogle excellente Mave-Draaber; om Eders Naade vilde bruge dem, saa forsikkrer jeg, at der er ingen Ting bedre for Maven.

Greven. Der gaaer jo ikke over 12 slige paa en Pægl. Derpaa kan man ikke slukke sin Tørst.

Leerbeutel. Paltz-Greven, I gode Herrer, er ikke vant til Draaber. Han bruger aldrig uden Decoctum,

---

Præcautioner, Forsigtighedsregler. bruger sin Commoditet, gjør sig det bekvemt. incommoderet, plaget. Obstructioner, Forstoppelser. excellente, fortrinlige. Decoctum, Afkog af Planter.

hvoraf tages store Portioner. Han har menet, at det var Decoctum.

1. Raads-Herre. Nej, Eders Paltz-Grevelige Naade, det var ikke Decoctum. Man tar kun 10 Draaber heraf hver Gang.

Paltz-Greven. Spørg min Hofmester.

1. Raads-Herre. Kjender da Hr. Hofmester disse Draaber?

Leerbeutel. Jeg fusker lidt kun paa Medicin. Ja, jeg kjender strax paa Lugten, hvad det er for Slags. Det er en kraftig Tinctur; man kan ikke bruge stort over 10 Draaber paa een Gang.

1. Raads-Herre. Men hvorledes staaer denne By ellers Eders Paltz-Grevelige Naade an?

Paltz-Greven. Spørg min Hofmester.

Leerbeutel. Paltz-Greven veed, at jeg har seet mig lidt om udi Byen, hvorfor han mener, det kommer mig til at gjøre en Beskrivelse derover; thi han har selv endnu aldeles Intet seet. Jeg finder her adskillige smukke og kostbare Bygninger.

1. Raads-Herre. Ja, Byen er smuk nok. Den har taget til paa nogle Aar. Om Paltz-Greven vil besee sig udi Byen, tilbyder vi vor underdanig Tjeneste at gelejde Ham allevegne.

Leerbeutel. Den Høflighed er saa stor, at Hans Naade ikke kan hitte paa saa kraftige Ord, som han ønsker at svare, i en Hast. Ja, hans Tavshed selv gir tilkjende, hvor meget hans Hjerte deraf er bevæget.

1. Raads-Herre. Det kan aldeles ikke regnes for Høflighed; thi det er vor Skyldighed at gjøre det og Andet, som kan være Paltz-Greven til Fornøjelse.

Leerbeutel. I gode Herrer, Paltz-Greven er ikke

Tinctur, Essents af Urter. gelejde, ledsage.

af mange Ord, men han tænker dismere. Det har han efter sin Hr. Fader, hvilken, naar Nogen beviser ham Velgjerning, takker aldrig derfor med Ord, men beviser sin Taknemmelighed udi Gjerningen.

1. Raadsherre. Er Eders Naades Hr. Fader endnu ved god Helbred?

Paltz-Greven. Spørg min Hofmester.

Leerbeutel. Jeg skal sige de gode Herrer: Med den sidste Post fik vi ingen Brev fra den gamle Paltz-Greve, uden jeg, hvorfore Hans Naade er bleven lidt fortrydelig, og idet han viser Dem til mig, paa en subtil Maade vil sige, at jeg var lykkeligere i denne Post end han selv. Jeg takker ellers paa Hans Naades Vegne for Efterspørgsel. Den gamle Paltz-Greve saa vel som Paltz-Grevinden er ved god Helbred.

1. Raads-Herre. Ej, lever ogsaa Eders Naades Fru Moder?

Paltz-Greven. Spørg min Hofmester.

Leerbeutel. Ha ha, I kan nok mærke, I Herrer, at min Herre bær en liden Fortrydelse over, at han intet Brev fik med sidste Post fra Nogen af dem. Ach Eders Naade gir sig tilfreds! ved næste Post faaer Eders Naade Breve igjen, og jeg intet.

Værten kommer ind. Nu er Alting færdigt, Hr. Hofmester, og Maden paa Bordet, om De vil behage at spadsere ind.

Paltz-Greven vil gaae først ind, men Leerbeutel holder ham tilbage udi Kjolen, og nøder de Andre at gaae først.

Leerbeutel. Hr. Vært, er Musikanterne kommen, som jeg bestilte?

Værten. Ja, De faaer den bedste Musik at høre, som er i Byen.

---

subtil, dybsindig, fin.

Leerbeutel. Lad dem spille nogle smukke Concerter, medens Herren er til Taffel.

Værten beder Musicanterne spille. Der spilles nogle udvalgte Concerter, og en Danser kommer ind og præsenterer en smuk Dans.

Tredie Act.

Første Scene.

Mad. Staabi. Værten.

Mad. Staabi. Her er farlig stille i Dag. Jeg seer ingen Folk, og Klokken er dog over 9. Jeg kan dog ikke troe, at de sover Alle. Jeg maa banke paa Værtens Kammer.

Værten kommer ud i sin Nat-Troje, med Sele, gnikkende sine Øjne. God Morgen! I er saare tidlig paa Færde i Dag.

Mad. Staabi. Er det tidlig? Klokken er 9.

Værten gispende. Hillemænt! er Klokken alt 9? det havde jeg ikke tænkt. Vi drak noget stærkt i Aftes, saa at mit Hoved er lige som det var knuset. Paltz-Greven tracterede saaledes, at vi bleve alle drukne. Hans Hofmester kan jeg sige er en tutafait Herre, og saa naadig, saa naadig, Madam Staabi! at jeg ikke kan beskrive det. Han skjænkte selv i for mig, den gode Herre, og bad mig drikke Paltz-Grevens Skaal. Tro mig, den unge Paltz-Greve bliver en brav Herre. Han drak mare Skaal om Skaal med de gamle Raads-Herrer; men paa Sikasten maatte han dog give sig tabt, thi jeg

---

Concerter, store Musikstykker. gispende, gabende. tutafait, fuldkommen paa Sikasten, paa Sidstningen.

vil tjene Hende, min kjære Mad. Staabi, Paltz-Greven er endnu en ung Herre, der ikke har naaet sit tyvende Aar; hvordan skulde han kunne holde det ud med slige Mænd, der har siddet i Raadet i saa mange Aar?

Mad. Staabi. Hvordan Herre er han ellers?

Værten. Han er meget stille. Jeg hørte ham fast ikke tale et Ord over Bordet; men Hofmesteren førte Ordet alene.

Mad. Staabi. Ja, den Hofmester synes at være en artig Mand.

Værten. Jeg har aldrig kjendt saadan Mand. Jeg skal stedse tale om ham med Berømmelse. Men om Forladelse, jeg maa ind at toe og kjæmme mig lidt; thi jeg stod just nylig, for høviske Øren at sige, op af min Seng.

Anden Scene.

Juveleren. En Musikant. Mad. Staabi.

Mad. Staabi. Hans Tjener, Hr. Juvelerer! Han har maaskee samme Ærend som jeg?

Juveleren. Ja, Hofmesteren stævnede mig hid til denne Tid. I skal ellers have Tak, Madame, fordi I recommenderede mig hos Hofmesteren; thi jeg troer, at han beholder de tvende Juveler, jeg leverede ham i Gaar.

Musikanten. Jeg har ogsaa nogle Penge at fordre for Opvartning, jeg gjorde her i Gaar.

Juveleren. Var der da Lystighed?

Musikanten. Ja, vi havde fuld Musik. Det hele Raad var her til Bords. Vil I gode Mænd og tale med Paltz-Grevens Folk?

Juveleren. Ja, jeg skal have Penge for et Par Juveler.

---

jeg vil tjene Hende, jeg skal sige Hende.

Mad. Staabi. Og jeg for 30 Alen Brocade.

Musikanten. Jeg har ikke nær saa meget at fodre som I. I gode Mænd kan fortjene saa meget paa en Time, som Folk af vor Profession paa et Aar.

Juveleren. Ja, Monsieur, der falder ikke altid slige fede Steger.

Mad. Staabi. Det er sandt nok.

Musikanten. Men mon ingen af Tjenerne skulde være opstaaen? Jeg har saa lidt Tid, jeg skulde hen i et Bryllup hos en Skomager, hvor der skal blæses i Trompeter, naar Gjæsterne kommer. Men der kommer Værten, vi maa spørge ham derom.

Tredie Scene.

Juveleren. Musikanten. Mad. Staabi. Værten.

Musikanten. Hr. Vært, kunde Han ikke flye os Nogen af Paltz-Grevens Folk i Tale?

Værten. Jeg har min Tro ikke seet Nogen af dem i Dag.

Juveleren. Jeg veed, Nogen af dem maa da væren opstaaen.

Værten. Jeg skulde bilde mig det Samme ind. Jeg vil ind udi Lakej-Kammeret og vække dem, hvis de ere ikke vaagen.

Gaaer ud.

Mad. Staabi. Det er ogsaa forskrækkelig, at Tjenere tør ligge saa længe.

Musikanten. De kom endelig silde udi Seng i Nat, vel beskjænkede, det er sandt; men det er dog noget for meget at sove saa længe.

Værten igjen. Hvad Pokker er dette? her er Ingen af dem udi Kammeret. De maa være ind hos Hofmesteren; men jeg har ikke fornummet, at hans Dør har været aaben i Dag.

Juveleren. Spring strax hen og se. Ach, jeg er bange, der er Ugler i Mosen.

Værten gaaer og kommer ind igjen. Ach, Gud bedre mig arme Menneske! jeg seer Ingen i Hofmesterens Kammer heller.

Juveleren. Ach, mit hele Blod koger i mig.

Mad. Staabi. Au, au, jeg zittrer.

Værten. Jeg maa kige ind udi Paltz-Grevens Cabinet. Ha ha ha! det letnede for Hjertet. Jeg seer, han ligger endnu.

Juveleren. Jeg kan forsikkre, Hr. Vært, at jeg var saa bange som en Hare.

Værten. Naar der kommer Alteration paa Folk først, saa bilder man sig Alting ind.

Mad. Staabi. Det er dog Synd at mistænke Godtfolk.

Fjerde Scene.

Peiter. De Andre.

Peiter kommer ind. Ach Hosbond! hvad er det? alle vore 3 Heste ere af Staalden.

Værten. Hvad siger du, est du gal?

Peiter. Det er sandt, jeg siger, Hosbond.

Værten. Pots slapperment! dersom jeg ikke saae Paltz-Greven sove, skulde jeg tænke, her var en Ulykke paa Færde.

Juveleren. Hr. Vært, staa ikke og raisoner længer, men gak lige ind til Paltz-Greven, og væk ham sans Façon, og sig, at alle hans Folk ere borte saa vel som Jere Heste; thi vi maa vide, hvordan

---

Alteration, Forskrækkelse. Pots slapperment, en Ed. sans Façon, uden Omstændigheder.

Sammenhængen er, han maa tage det unaadigt op eller ej.

Værten aabner Kammer-Døren og raaber: Eders Naade! Eders Naade! Eders Naade!

Femte Scene.

Paltz-Greven i Slaaprok og Tøfler. De Andre.

Paltz-Greven strækkende sig. Vil I tale med mig?

Værten. Jeg beder ydmygst om Forladelse, jeg har gjort Hans Naade Uro, thi ....

Paltz-Greven. Gak til min Hofmester.

Juveleren. Vi veed ikke, naadige Herre, hvor han er at finde. Han stævnede mig hid til denne Tid, men ....

Paltz-Greven. Som jeg siger Jer, gaaer hen til Hofmesteren.

Juveleren. Hofmesteren er ikke tilstede, Eders Naade.

Paltz-Greven. Kald paa Kammer-Tjeneren da.

Værten. Han er ikke at finde.

Paltz-Greven. Han maa være hen hos Hofmesteren; gaaer Fanden i Vold hen til Hofmesteren Allesammen.

Værten. Hofmester, Kammer-Tjener, Lakejer, Heste, Alting er borte.

Paltz-Greven. Hvad kan jeg dertil?

Juveleren. Vil Herren selv betale mig for mine Juveler, saa maa de Andre længe nok være borte.

Mad. Staabi. Og mig for mine 30 Alen Brocade.

Musikanten. Og mig for en Opvartning i Gaar.

Værten. Og mig for Fortæring og Andet, som er borte.

Paltz-Greven. Hvad har jeg med det Nageri at bestille? Gaaer, det I faaer en Ulykke, hen til Hofmesteren.

Værten. Hvor er Hofmesteren da?

Paltz-Greven. Hvilken dum Djævel! Nu stod jeg først op, og han vil, jeg skal sige ham, hvor Hofmesteren er.

Juveleren. Hr. Vært, jeg begjærer Arrest paa hans Person, til jeg blir fornøjet.

Værten. Eders Naade maa blive her, til vi alle ere fornøjede. Jeg mærker, at Hans Tjenere har alle sammenrottet sig, og er bortløbne; Herren maa skrive sin Fader til, at han skikker Ham nogle Tusind Rdlr. for at løse Hans Person.

Paltz-Greven. Min Far! gid han havde Noget at betale sin Land-Gilde med i Aar.

Værten. Hvad! er I ikke Paltz-Greve?

Paltz-Greven. Det maa du selv være. Jeg er Per Nielsens Søn i Vigen.

Juveleren. Er I ikke Paltz-Greve?

Paltz-Greven. Det skal en Skjelm sige mig paa.

Værten. Hvor er I da kommen til alle de Folk og Tjenere, som I bragte hid i Gaar?

Paltz-Greven. Spørg Hofmesteren. Hvad Fanden veed jeg deraf? Jeg saae ham aldrig nogen Dag førend i Gaar, jeg kom til Byen og skulde kjøbe Tjære, da spurgte han mig, om jeg vilde gaae med ham og gjøre hvad han bad mig, skulde jeg faae god Mad og Drikke. Jeg sagde: Tak som byder; hvorpaa han førte mig af mine Bønder-Klæder, og gav mig en Flegels Kjole igjen,

---

fornøjet, fyldestgjort. Flegels, Tølpers; (han mener Fløjels).

og kastede nogle Haar, som vare dyppet i Hvedemel, paa mit Hoved; siden kaldte han og Alle de, der saae mig, Paltz-Greve, hvilket er underlig at kalde Godtfolk.

Værten. A.... a.... din slemme Misdædere, som har bedraget os saa skammelig!

Paltz-Greven. Est du gal, har jeg bedraget dig?

Værten. Har du ikke bedraget os, naar du har givet dig ud for en Paltz-Greve, og ikke er uden en Bonde?

Paltz-Greven. Der er 16 Bønder i vor By, som alle har været Maj-Grever, og Ridefogden har aldrig gjort dem noget Ondt derfor; tilmed saa er dette skeet mod min Villie, I har selv gjort mig til Maj-Greve mod al gammel Skik og Sædvane paa Landet, hvor aldrig Nogen blir Maj-Greve uden i Maj-Maaned.

Juveleren. Fly mig mine kostbare Stene igjen, din Hund.

Paltz-Greven. Har du mist dine Stene? Det er slemt nok for dig, arme Djævel.

Mad. Staabi grædende. Og mine 30 Alen Brocade.

Paltz-Greven. Dine 30 graae Katte? Du maa selv tage vare paa dine graae Katte.

Musikanten. Jeg vil have Betaling for mit Spil. Hr. Vært, jeg holder mig til Jer.

Værten. Skal jeg betale for Spillet oven i Kjøbet? Er jeg ikke ilde nok skaaren alligevel?

Paltz-Greven. Han skulde have Fanden ikke Penge; thi han spillede som en Skjelm. I Fjor Sommer, da jeg var Maj-Greve, havde vi andet Spil med en Tromme til; her hørte man jo ikke en ærlig Polsk-Dans engang. Jeg veed ikke, hvad det var. Det var, ligesom man kneb nogle Katte i Rumpen, saa skreg En, saa skreg en Anden, saa Alle tillige. Var jeg udi Jer Sted, Hr. Vært, saa skulde de mare ikke faae en Skilling.

Sjette Scene.

En Raads-Herre. Personerne af forige Scene.

Raads-Herren. God Morgen, Hr. Vært! Tak for i Aftes, vi bleve meget skjønt tracterede.

Værten. Ja, saa min Pung vil faae en Ulykke.

Raads-Herren. Jeg er kommen at gjøre min underdanigste Opvartning hos Paltz-Greven og takke ham for i Aftes.

Værten. Og jeg var nu paa Vejen at gjøre min underdanige Opvartning hos Dem med ydmygst Begjæring, at Paltz-Greven maa blive hængt, inden Sol gaaer ned.

Raads-Herren. Hvorledes hænger det sammen?

Værten. Det hænger saa sammen, at Paltz-Greven bør hænges. Hofmesteren var en Gaudieb, Paltz-Greven er bleven til en usſel Bonde-Dreng, jeg er bestaalet, disse andre gode Mænd bedraget; her staaer han selv, nu kan I examinere ham.

Raads-Herren. Hør! hvorfor har du givet dig ud for en Paltz-Greve?

Paltz-Greven. Spørg min Hofmester.

Raads-Herren. Hvor er han da?

Værten. Han er alt fløjten, har taget 3 af mine Heste og hele Bagagen med sig, og ladet denne usle Bonde udi Stikken.

Raads-Herren. Ach Himmel, hvilken Historie! Galgen blir dig vis nok; det er et uhørligt Stykke.

Paltz-Greven. Drolen splide mig ad, skal jeg ikke sige det til Ridefogden, dersom I hænger mig. Han er Mand for at hænge Jer igjen.

Gaudieb, Gavtyv.

Raads-Herren. Trækker af med ham til Raadhuset, det er en ren Sag.

De trækker af med ham.

Syvende Scene.

Drengens Fader og Moder. Personerne af forrige Scene.

Moderen. Det var nok mod min Villie at skikke det enfoldige Menneske til Byen.

Faderen. Han maa dog eengang komme til Kjøbsted, at han kan lære Noget.

Moderen. Ej, hvad skulde det enfoldige Kræ kunne lære? Jeg er saa bange, at han er bleven hvervet til Soldat.

Faderen. Finder vi ham ikke, saa maa vi betale Hr. Marcus for at lyse efter ham, og naar han blir lyset efter paa Prædike-Stolen, saa gir Officeren, som har hvervet ham, ham tilbage.

Moderen. Du skal lure din Død derpaa. Officererne plejer nok at give Soldaterne tilbage.

Faderen. Gid der var ham intet Værre vederfaret, end han var hvervet. Jeg er bange, Gertrud, at Knægten er kommen i anden Ulykke.

Moderen. Ach ach! det var dog vor eneste Søn, og hvor taabelig han var, havde vi dog Nytte af ham i vort Arbejde.

Faderen. Er han borte, Gertrud, saa maa vi dog give os tilfreds og skikke os derudi.

Moderen. Jeg gir mig aldrig tilfreds. Du skal skaffe mig Drengen igjen eller en anden Søn i hans Sted.

Faderen. Da maa du faae en Anden til at

MARSTRAND fc THIELES BOGTRYKKERI. ROSENSTAND sc

Den pantsatte Bondedreng, 3die Act 7de Scene.

Raadsherren: Han har givet sig ud for en stor Herre.

gjøre det; thi jeg er alt-for gammel og svag at skaffe dig flere Børn.

Hun græder.

Faderen. Græd ikke, mit Barn, for Tiden. Vi vil lede efter ham i den nye Avelsgaard. Maaskee han er kommen derhen.

Moderen. Ej Snak, hvor skulde han være kommen der?

Faderen. Vi vil dog gaae derhen. Men hvad mon dette er for Alarm? Man seer ikke Andet end det, som ondt er, i Kjøbsteder. Her trækker man af med en Synder. Til Raads-Herren. Om Forladelse, go' Herre! hvad har denne Synder gjort?

Raads-Herren. Det er En, som skal hænges.

Drengen. Jeg er aldrig ærlig, om det ikke er mine Forældre. Ach mine kjære Forældre! nu kommer I ret tilpas at følge mig til Galgen.

Konen. Ej, Mand, der er vor Søn Per Nielsen.

Faderen. Mig synes mare det Samme. Per Nielsen, hvad er det? hvad Ondt har du gjort?

Drengen. Ach min hjerte Far! bliv ikke vred paa mig, de 4 Skilling er kommen bort, som jeg skulde kjøbe Tjære for.

Raads-Herren. Ach hvilken Enfoldighed! Jeg ynkes over ham. Hør, Dannemand, er det Jer Søn?

Bonden grædende. Ja det er, gunstige Herre. Men hvorfor skal min Søn hænges?

Raads-Herren. Han har givet sig ud for en stor Herre og skilt disse Godtfolk, som her staaer, ved deres Velfærd.

Den nye Avelsgaard, et Gjæstgiversted i Kjøbenhavn. Dannemand, d. s. s. min gode Mand.

Konen. Ach, det er umulig, gunstige Herre; det er det enfoldigste Menneske, som kan gaae paa Jorden. Er det sandt, som du beskyldes for?

Drengen. Drolen splide den Hofmester ad! Jeg faaer nok fat paa ham.

Raads-Herren. Hvor blevst du kjendt med den Hofmester?

Drengen. Da jeg stod paa Torvet i Gaar og saae mig om, kom han til mig og sagde: Vil du følge med mig og gjøre hvad jeg siger dig, skal du have bedre Dage end dit Herskab. Jeg maatte jo være en Nar, om jeg ikke tog mod saadant Tilbud; jeg fulgte med ham, han førte mig i en Flegels Kjole, kaldte mig Paltz-Greven, førte mig i denne Mands Hus, som ogsaa kaldte mig Paltz-Greve, gav mig paa een Gang saa meget Mad og Drikke, som jeg kunde have nok af et hel Aar. Jeg gaaer til Sengs, og tænker paa ingen Ting. Om Morgenen siger de, at jeg skal hænges, fordi jeg var Paltz-Greve i Gaar; gid Fanden være deres Paltz-Greve en anden Gang.

Moderen grædende. I seer da, gunstige Herre, af hans Enfoldighed, at han er ikke den, der er bekvem at gjøre noget Skjelmsstykke, men at andre Mennesker har betjent sig af hans Taabelighed og brugt ham kun til et Redskab at bedrage Andre med. Forbarmer Jer over mig, og skikker mig ikke for Tiden udi Graven.

Raads-Herren. Hvad siger I andre gode Mænd, som have lidet Skade? Er I tjent med, at dette enfoldige Menneske bliver uskyldigen opoffret?

Juveleren. Det nytter os aldeles intet. Jeg har selv Medynk over ham.

Drengen. Jeg vil gjerne betale den Skade, som er skeet. Den Ene har mist 2 Stene, jeg vil gjerne

give ham 10 igjen; og den anden har mist 30 graae Katte, dem kan jeg ogsaa flye ham tilbage.

Raads-Herren. Drengen finder jeg i Alting uskyldig og mer ynk- end straf-værd. Vi maa efter ingen Lov straffe ham, som et uskyldigt Instrument, men maa give ham Forældrene tilbage, med Formaning, at de lade ham ikke oftere rejse til Byen alene, at han ikke skal give Anledning til flere slige Tragedier.

Tragedier, Sorgespil.

Til Subskribenterne.

Under Titlen: **„Den nordiske Industri- og Kunst-udstilling.** Løse Blade fra den danske Afdeling", udgiver Forlagsbureauet nu til Julen til en Bogladepris af 3 Mk. et smukt Billedhefte paa 4 Dobbelt-Ark i Folio (d. e. 15 Blade med Billeder foruden Titelblad), bestaaende af de bedste Billeder, som »Illustreret Tidende« har indeholdt fra den nys sluttede Industri-Udstilling og de der udstillede Frembringelser af dansk Industri og Kunst. Da Forlæggerne have tilbudt os en større Del af Oplaget imod en betydelig Rabat, have vi troet at burde gaa ind derpaa, i den Overbevisning, at Subskribenterne paa »Folkelæsning« til Afvexling gjerne vilde modtage et Billedhefte, som det saavel fra Indholdets som den smukke Udførelses Side vil være en stor Nydelse at gjennemgaa, foruden at det for Mangfoldige af dem vil være et fortrinligt Middel til at mindes, hvad de selv have set paa Udstillingen i Sommer.

Som Følge heraf vil det ovennævnte Billedhefte kort efter Nyaar blive tilsendt Subskribenterne paa „Folkelæsning" for 1873, imod at der i det Antal Ark, som skulde leveres dem for 1873, afkortes 12 Ark for at dække Udgifterne til Billedheftet.

Der vil blive medgivet de Exemplarer, der uddeles til vore Subskribenter, en kort Vejledning til Billedernes fyldigere Forstaaelse.

I December 1872

Udvalget for Folkeoplysnings Fremme.

